

กรมศึกษาธิการ

บรรทัดทอง เล่ม ๒

เป็น หนังสือ อ่าน เทียบ
เมื่อ เรียบ แบบ เรียบ เร็ว เล่ม ๒

พิมพ์ โดย รับ ตั้ง

พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้า กิติยากร วรดิษณ

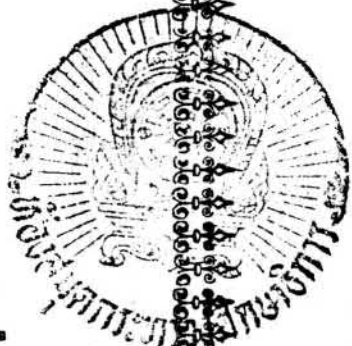
อธิบดี กรม ศึกษา ธิการ

พิมพ์ครั้งที่ ๑ หน้า ๕๐๐ เล่ม

ราคา ๓๘ บาท

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ มณฑล นคร

รัตนโกสินทร์ ศก ๑๓๑๘

วิธีใช้ตัวสะกด

“ทำไมเราจึงต้องหัดเขียนตัวสะกด?”

ตามประเพณีการสอนหนังสือ. นักเรียนต้องฝึกหัดใช้ตัวสะกด, เพราะตัวสะกดของคำพูดที่อ่านออกเสียงรู้ความกันนั้นมีมาก, จะให้แต่เพียงว่า “กน ดกด น. กต ดกด ต. กก ดกด ก. เท่านี้ก็หาพอแก่คำพูดที่จะใช้ไม่, ด้วยบัญญัติเดิมในภาษาที่เราพูดกันนั้น มีคำพูดมาจากภาษาอื่นๆ เป็นต้นว่า ภาษามคธ, ภาษาดังตลก, แดโบราณพากย์ ย่อมมีคำแก่ภาษาเหล่านี้มาใช้พูดปะปนระคนกันอยู่มาก เพราะฉะนั้นจึงต้องเติมตัวสะกดให้มากขึ้น เหมือนกับ แม่ กน ก็ต้องเติมตัวสะกดขึ้น ๕ ตัว คือตัว ญ ณ ร ล พ. แม่ กต ก็ต้องเติมตัวสะกดขึ้นอีก ๑๗ ตัว คือตัว จ ฉ ช ฌ ฐ ฎ ฏ ฐ ฒ ศ ษ ฑ ฒ ฌ ฌ ฌ แม่ กก ก็ต้องเติมตัวสะกดขึ้นอีก ๕ ตัว คือตัว ข ฌ ค ฌ ฌ แม่ กบ ก็ต้องเติมตัวสะกดขึ้นอีก ๖ ตัว คือตัว ป ฝ ฝ พ ฝ ฌ ฌ แม่ กน ก็ต้องเติมอนุสvara ขึ้นดังนี้ ๐ คงอยู่แต่ตัวสะกดที่ไม่เพิ่มในแม่เกยแม่เตียว, ถึงอย่างนั้นก็จัดในแบบเรียนเร็วเล่ม ๑ ท่านก็ต้องแบ่งแม่เกยให้เป็น ๒ พวก พวกหนึ่งใช้ตัว ย ดกด พวกหนึ่งใช้ตัว ว ดกด การที่ได้แบ่งให้เป็น ๒ พวกเช่นนี้ ก็เพื่อให้เห็นตัว ยด ดกด แด วด ดกด เป็นมาตราออกไป ก็ แด

ในเล่ม ๒ นี้ก็สอน ให้ หัก เขียน หนังสือ ถูก คือ สอน นัก เรียน ให้
 ฉลาดเขียน, เขียน สดกให้ ถูก, เขียน ตัว การันต์ ให้ ถูก,
 หัก เรียบ เรียง ถ้อย คำ ให้ เป็น ประโยค สั้น แฉวย, หัก เรียบ เรียง
 ศัพท์ ภาษา ต่าง ๆ ผู้ ให้ เป็น เรื่อง นิทาน, ปราศณา
 จะ ให้ เป็น ประโยชน์ ใน การ หัก เรียบ ความ. แด เปฬ แบบ อ่าน สอบ
 บัญชา เด็ก ว่า ได้ เรียน มา ใน แบบ เรียน เร็ว เล่ม ๒ นั้น จำ ได้ แล้ว หรือ ยัง
 หนึ่ง ตัว สดก เปน ของ สำคัญ อย่าง ที่ สดก, ผู้ ไต ไม่ ไช้ องค์
 คง แก่ เรียน แล้ว, ถึง จะ เขียน ตัว สดก ได้ ก็ คง เขียน ผิด บ้าง ถูก บ้าง, จะ
 ให้ เขียน ไม่ ผิด เลย, เรียน ให้ ถูก ทุก ๆ คำ, เขียน ให้ ถูก ทุก ๆ
 ศัพท์ แด ตัว การันต์ ก็ เขียน ไม่ พดง พดาด. ให้ เหมือน กับ
 นัก เรียน ที่ เปน องค์ คง แก่ เรียน คง เขียน ไม่ ได้, เพราะ ตัว สดก นี้
 ท่าน ก็ได้ จัด ไว้ เปน แบบ ได้ อย่าง หนึ่ง นัก เรียน ผู้ เข้า สอบ ได้
 ต้อง เขียน ตัว สดก ให้ ถูก จึง จะ ได้ รับ ผล ของ ตัว สดก, ถ้า เขียน ตัว
 สดก ไม่ ถูก แล้ว ผู้นั้น ก็ ชื่อ ว่า ไร้ ความ รู้ เปน หมัน คง ไม่ ได้
 รับ โภ ประ กาศ นัย บัตรี ตาม หลัก สู้ตรี ของ กรม ศึกษาธิการ แด จะ ไป
 เปน เสมียน ทำ การ ฌกรม ไคกระ ทรวง ไค ก็ คง จะ ได้ รับ ผล คือ เงิน เดือน
 ไม่ สูง มาก. เหตุ นี้ แด ข้าพเจ้า ขอ ตักเตือน แด บรรดา นัก เรียน ทุก ๆ คน ว่า “ขอ
 ให้ พากัน อุษา หะ ตั้งใจ อ่าน, ตั้งใจ เขียน, ตั้งใจ จำ ตัว สดก, ตั้งใจ จำ ตัว การันต์.
 เพราะ การ จะ เขียน หนังสือ ไทย ให้ ถูก นี้ ตำรา เรียน ของ เรายัง มี ไม่
 พอ จึง ต้อง อาศัย รั ความ จำ ไว้ ก่อน

หลวง ประเสริฐ อักษร นิต์ (แพ) เปรียน

ปลัด กรม ฯ ศึกษาธิการ

สารบัญ

๖

บทที่ ๑	คำนำม้วน	หน้า ๑
บทที่ ๒	คำนำมถาย มีตัว น	หน้า ๒
บทที่ ๓	คำตัว ก ข	หน้า ๔
บทที่ ๔	คำตัว ญ ณ ง	หน้า ๕
บทที่ ๕	คำตัว ฎ	หน้า ๖
บทที่ ๖	คำตัว ฌ	หน้า ๗
บทที่ ๗	คำตัว ท ธ เทน ฑ	หน้า ๘
บทที่ ๘	คำตัว ฎ ณ	หน้า ๙
บทที่ ๙	คำตัว ร ฌก	หน้า ๑๐
บทที่ ๑๐	,, ,, ,,	หน้า ๑๒
บทที่ ๑๑	คำตัว ถ, พ, ฌก	หน้า ๑๔
บทที่ ๑๒	คำตัว ค ฌ ฌก	หน้า ๑๕
บทที่ ๑๓	คำตัว จ ฌ ฌก	หน้า ๑๖
บทที่ ๑๔	คำตัว ฎ ฐ ฌก	หน้า ๑๗
บทที่ ๑๕	คำตัว ฌก ท ฌ ฌก	หน้า ๑๘
บทที่ ๑๖	คำตัว ฌ ฌ ฌก	หน้า ๒๒
บทที่ ๑๗	คำตัว ป พ ฌก	หน้า ๒๔
บทที่ ๑๘	คำตัว ร, หัน	หน้า ๒๖
บทที่ ๑๙	คำใน มาตรา ๓๐ กา มีตัว การันต์	หน้า ๒๘
บทที่ ๒๐	คำใน มาตรา ๓๑ ฌ ฌก มีตัว การันต์	หน้า ๒๙
บทที่ ๒๑	คำใน มาตรา ๓๒ ฌ ญ ณ น ร ฌ ฌก มีตัว การันต์	หน้า ๓๑
บทที่ ๒๒	คำตัว ก ฌ ฌก มีตัว การันต์	หน้า ๓๓

ก

สารบัญ

บทที่ ๒๓	คำใน มาตรา กด คว จข ฉด ตต ท สกค	หน้า ๓๕
บทที่ ๒๔	คำใน มาตรา กด คว ศษ ส สกค มี คว การันต์	หน้า ๓๗
บทที่ ๒๕	คำใน มาตรา กบ คว ป พ สกค มี คว การันต์	หน้า ๓๘
บทที่ ๒๖	คว ฤ อ่านเหมือน ริ	หน้า ๔๑
บทที่ ๒๗	คว ฤ อ่านเหมือน ริ	หน้า ๔๒
บทที่ ๒๘	คว ฤ อ่านเหมือน เรอ ฤา ฤา เปน รือ ถือ	หน้า ๔๓
บทที่ ๒๙	คำ พ้อง สระ (ำ) ใน มาตรา กะกา	หน้า ๔๕
บทที่ ๓๐	คำ พ้อง สระ (ำ) เกี่ยวด้วย คำ มี พยางค์	หน้า ๔๖
บทที่ ๓๑	คำ พ้อง สระ (ำ) ใน มาตรา กะกา	หน้า ๔๗
บทที่ ๓๒	คำ พ้อง สระ (ำ) ใน มาตรา กะกา	หน้า ๔๘
บทที่ ๓๓	คำ พ้อง ใน มาตรา กง	หน้า ๔๙
บทที่ ๓๔	คำ พ้องใน มาตรา กน	หน้า ๕๑
บทที่ ๓๕	คำ พ้องใน มาตรา กน	หน้า ๕๓
บทที่ ๓๖	คำ พ้องใน มาตรา กน	หน้า ๕๔
บทที่ ๓๗	คำ พ้องใน มาตรา กน	หน้า ๕๕
บทที่ ๓๘	คำ พ้องใน มาตรา กน	หน้า ๕๗
บทที่ ๓๙	คำ พ้องใน มาตรา กน	หน้า ๕๘
บทที่ ๔๐	คำ พ้องใน มาตรา กน	หน้า ๕๙
บทที่ ๔๑	คำ พ้องใน มาตรา กน	หน้า ๖๑
บทที่ ๔๒	คำ พ้องใน มาตรา กน	หน้า ๖๒
บทที่ ๔๓	คำ พ้องใน มาตรา กน	หน้า ๖๓
บทที่ ๔๔	คำ พ้องใน มาตรา กน	หน้า ๖๔

บทที่ ๔๕ คำพ้องในมาตรา กน	หน้า ๖๕
บทที่ ๔๖ คำพ้องในมาตรา กน	หน้า ๖๗
บทที่ ๔๗ คำพ้องในมาตรา กน	หน้า ๖๘
บทที่ ๔๘ คำพ้องในมาตรา กน	หน้า ๗๐
บทที่ ๔๙ คำพ้องในมาตรา กน	หน้า ๗๓
บทที่ ๕๐ คำพ้องในมาตรา กน	หน้า ๗๔
บทที่ ๕๑ คำพ้องต่างๆในมาตรา กระกา ถก กน	หน้า ๗๓
บทที่ ๕๒ คำพ้องในมาตรา กก	หน้า ๗๔
บทที่ ๕๓ คำพ้องในมาตรา กก	หน้า ๗๗
บทที่ ๕๔ คำพ้องในมาตรา กค	หน้า ๗๘
บทที่ ๕๕ คำพ้องในมาตรา กค	หน้า ๘๐
บทที่ ๕๖ คำพ้องในมาตรา กค	หน้า ๘๒
บทที่ ๕๗ คำพ้องในมาตรา กค	หน้า ๘๓
บทที่ ๕๘ คำพ้องในมาตรา กค	หน้า ๘๕
บทที่ ๕๙ คำพ้องในมาตรา กค	หน้า ๘๗
บทที่ ๖๐ คำพ้องในมาตรา กค	หน้า ๘๘
บทที่ ๖๑ คำพ้องในมาตรา กค	หน้า ๘๙
บทที่ ๖๒ คำพ้องในมาตรา กค	หน้า ๙๑
บทที่ ๖๓ คำพ้องในมาตรา กค	หน้า ๙๓
บทที่ ๖๔ คำพ้องในมาตรา กค	หน้า ๙๔
บทที่ ๖๕ คำพ้องในมาตรา กบ	หน้า ๙๖
บทที่ ๖๖ คำพ้องในมาตรา กบ	หน้า ๙๘

การรวมการ

คำ ไม้ม้วน ๒๐

หน้า ๑

คำ ไม้ม้วน ข้าง ดังนี้ มีคำ ใช้ อย่าง ไร บ้าง
ให้นัก เรียน ผูก ประ โยค หรือ อธิ บาย ตามนี้

บทที่ ๑

— ไก่ — — ไข่ — — ใบ — — ใบ — — ใคร — — ใหญ่ —
— ไม้ — — โหล — — ใคร — — โต — — ฝ — — ใส —
— ใจ — — ไข่ — — ตะไคร้ — — ใส — — ไข่ — — ใน —
— ใหม่ — — ให้ —

นิทาน คำ ไม้

ให้นัก เรียน อ่าน จบ แล้ว

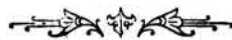
ครู ช่น บอก ให้นัก เรียน เขียน

กา ไม้ แก่ ตั้ง บ้าน อยู่ ไก่ ภูเขา ใหญ่, แก จะ ใคร เห็น
หน้า ลูก ตะ ไคร้ คน ใหม่, แก ตาม ใคร ๆ; เขา ก็ นิ่ง เสีย
แก แด่ ดู ใน เรือน, เห็น ใบ ทอง; จึง ไข่ ให้ คน หยิบ มาดู,
ก็ รู้ ว่า มี ไข่ ใบ ทอง; จึง ตาม ว่า ผู้ โต ทั้ง ใบ พลู ที่
ไข่ เป็ด นี้ ลูก หลาน ก็ เข้าใจ ว่า, “แก หลง โหล, ครั้น
แก เห็น ดอก บัว, ก็ หัก สาย ใย บัว ดู แล้ว พ้น เป็น กลุ่ม

หน้า ๕

คำ ไม้มลาย มี ตัว ย

ใหญ่ จะทอดผ้า, ถล่มไย บัว นั้นก็ พลัดตกใต้ถุน เรือน,
แกก็ยิ่ง ฝืน ฝืน ถึงการ ทอดผ้าไย บัว, จึงหยิบผ้าใน
หีบ มาใคร่ ครวญดู; แล้วก็รักน้ำใสๆ มาใส ในอ่าง
จะซักผ้า; พวกลูก สะใภ้ คนใหญ่แถมคน ใหม่ นั้น
เขา ก็ห้ามมิ ให้ แก่ก๊กแกก๊กเป้ การ จนใจ

บท ที่ ๒

คำ ไม้มลาย มี ตัว (ย) ข้างล่างนี้ มี ที่ ใช้อย่าง ไรมั่ง?

ให้นัก เรียน ผูก ประโยคหรือ หา คำ เขียน มา

— ไก่ — — ไส้ — — วิ — — อา — — วิจิ —
— มา — — สง — — เม — — ไว — — ไช —
— นิ — — อจิน — — ไท — — อา — — อธิป —
— ไทร — — อุ — — อาชา —

นิทาน แหก ไช

ให้นัก เรียน อ่าน จบ แล้ว

ครู อ่าน บอก ให้นัก เรียน เขียน

แหก เมือง ไช มาอาไศรย อยู่ในเมืองไทย, ได้ ความ
ผาสุก สบายใจ; ครั้นอายุ ล่วง เข้า บัณฑิต ไช, ก็รู้ ตัว

ว่า จะถึงแก่มรณ โภภเป็นแท้; มีความอาลัยลูกหลาน
 ซ้ำหลังมาก, แต่นิโสย ของแก เคย กินสุราเมเวย,
 อยู่เสมอ, เมื่อแก อตสุราเมเวย, จึง สงไสย ว่า
 “ธรรมดา วิโสยเหล่า ก็ เป็น ของ เบื่อเมา,, เราได้
 อดมาหลายเวลา, แลจำ เป็น ต้อง ทัดความอาลัย,
 ใน การ กินเมเวย สี่, ครั้นถึง ไสยโยถ์รุ่งจวน
 แสงอาทิตย์ จะอุไทยขึ้นมา; ก็ ให้ ปรอดหัว มัวตา เป็นกำลัง
 แกต้อง หา ดอกไม้ มารัวย พวง มาโอย, ตม พอ ขึ้นใจ
 แด แกให้ วิจิไธย ใน ใจ ของแก ว่า “การเจ็บไข้ แก่ตาย
 หล่า นี้ เหลือ วิโสย ที่ผู้ ไต จะ เอา ตัว รอด,, แต่ คน ไทย
 มักทำ บุญ ตัว ก็ ว่า ทำ ไทย ทาน เป็นต้นว่า ผ้า ไตร
 มา ถวาย พระ แล้ว ว่า ตายไป คง มี ไชย ชนะ แก่
 มรณ โภภได้ ดีกว่า จะนอน นิ่งเสย

บท ที่ ๓

คำ ศั ว ๓๗ มีที่ ใช้ อย่างไร บ้าง

ให้นักเรียน ผูก ประ โยค หรือ หา คำ เขียน มา

— คอ — — เขียน — — ระฆัง — — ซ่า — ซ้อง — กะ —

นิทาน หมอ จ ร เช้

ให้นัก เรียน อ่าน จบ แล้ว

ครู อ่าน นอก ให้นัก เรียน เขียน

หมอทอง เป็น หมอจ ร เช้, แก่ก็ ช้องหม่อง ๆ ล่องเรือ
 ไป ใน กลาง แม่น้ำ โขง; จ ร เช้ ใหญ่ ได้ยิน ก็ ไผ่ ชื่น
 มา แก่ ไททศว่า คอจ ร เช้ เข้าไว้ แล้ว, เขา เชื้ออก พวน
 มัด กลาง ตัวผูก ปาก ไว้; แล้วเขา ระวัง ไบ ย่อม ๆ
 แหว่น คอจ ร เช้. ห้าม มันทุก ใต้ ทะ เซ่ ลาก มา เมือง ลาว,
 ระวัง ก็ ระวัง ห่วง ๆ; พวก ลาว ได้ยิน ก็ ภา กัน มา จะ ช่า
 จ ร เช้, หมอ ทอง ห้าม ว่า อย่า ช่า มัน เละปน แต่ เขียน
 มัน เต็ม. แล้ว พวก ลาว ก็ ช่วย กัน ลาก จ ร เช้ เป็น มา บ้าน

บท ที่ ๔

คำ ศั ว ญ ญ ร นี้ ที่ ใช้ อย่าง ไ ม่ ช่าง
 ให้ นัก เรียน ผูก ประ โยค หรือ หา คำ เขียน มา

— ใหญ่ — — ใหญ่ — — ใหญ่ — — ณ — — ณ —
 — เสด — — ฤ ระ

นิทาน เด็ก เล่น ตุ๊ก ตา

ให้นักเรียน อ่าน จบแล้ว

ครู อ่าน บอกให้นักเรียนเขียน

เจ้าสอง องค์ เล่น ตุ๊ก ตากัน, เจ้าชายองค์ ใหญ่ตาม
 เจ้าหญิง องค์ เล็ก ว่า แนะ น้อง เล็ก เรือน ตุ๊ก ตา ของ เธอ
 ฉัน จะ ขอ ไป ปลุก ณ ที่ สวน ของ ฉัน เธอจะ ให้ ได้ หรือ ไม่ ได้,
 เจ้าหญิง องค์ เล็ก; ก็ตาม เจ้า ชาย องค์ ใหญ่ ไป ชม สวน
 ณ ที่ สวน เจ้า ชาย องค์ ใหญ่ นั้น, ปลุก เรือน เล็ก ๆ แด่ ตัก
 ก็มี ชุบ ชะ ชุบ คลอง ทำต พาน ปลุก ผัก หญ้า ต่าง ๆ. น่า สนุก.
 เจ้า ชาย องค์ ใหญ่ จึง ว่า พี่ มี ชุบ ะ มาก ต้อง คุ แล วน หน้า
 ถอน หญ้า ทุก วัน. บาง วัน ตุ๊ก ตา สัม บ้าง หัก บ้าง. เรือน
 ของ พี่ แด่ สวน นี้, พี่ ทำ อย่าง สวน หลวง, น้อง เล็ก จำ อะไร
 ใน สวน ได้ บ้าง นั้น วัง ไคร? เจ้าหญิง ว่า หม่อมฉัน จำ ได้
 แต่ ทำ หนัก เจ้า บ้า แห่ง หนึ่ง มี เสือ ของ

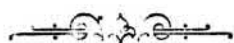
บทที่ ๕

คำ คว (ภ) มี ที่ ใช้ อย่าง ไหม บ้าง

ให้นักเรียน ผูก ประ โยค หรือ หา คำ เขียน มา

— คำ ภะ — ทะ ภะ — — เส ภะ — — สภา วิ — — สะ วิ —

— ภูต — — ชมภู — — ชมภู — — ตำภู —
— แม่ระภู — — ตำภู — — ภาว — — ตำภู

นิทาน แม่ไก่

ให้นักเรียน อ่านจบ แล้ว

ครูอ่าน บอกให้นักเรียน เขียน

นายทองแปะ ตำภู ทั้งบ้านอยู่ใกล้ภูเขา, แยกดูกันตำรวจ
ก็ตำภู, กันชมภู ไว้ข้างเรือน. เวลาเช้าเสียง
ของภูบิน ดูเขาหอมกลิ่นเกษตร, ไก่ทะเภาตัวหนึ่ง นอน
อยู่ใกล้ชมภู ไข่ไว้สี่ห้าใบ. ลูกสะไภ้ ทาทอง
ก็ไปเยี่ยมเขา; ว่าพ่อ ๆ ฉันจะเอาไข่ไก่ทะเภา
ไปฝากเขา. แกล้งดูเห็นลูกสะไภ้ ห่มผ้าสี ชมภู;
เขาจึงถามว่า "จ้านนั้นห่มผ้าสีชมภูจะไปข้างไหน?" เขาบอก
ว่า "ไปฝากเขา" แกล้งจึงสั่งว่า "จะไปแต่ตำภูคนเดียว
อย่าไปฝากเขา" ลูกสะไภ้จึงเขียน ทั้งภ ยนออกภายใน

ส.ส.ส.

อย่าให้มีโทษ... ได้โปรด...
อย่าให้โทษ... ได้โปรด...

บทที่ ๒

คำ (ส) มีที่ใช้กันอย่างกว้างขวาง

ให้นักเรียนดูภาพ...

๑๐๐๐๐๐

- สัก -- -- ไศก -- -- ผาสุก -- -- ...
- เกสร -- -- เคียร -- -- สิด -- -- ...
- ศึกษา -- -- สิดา -- -- ...
- ... -- -- ... -- -- ...

พระศิริ...

...

...

พระศิริ...
...

ไป ใน จมูก แก่จาม จน ปวดเคี้ยว. ก็ มี ความ เศร้า เสียใจ
 มาก จึง รำพึงว่า “ เรา นี้ ก็ มี กุศล มาก อยู่ ได้ มา บำเพ็ญ
 พรต รักษาศีล,, แต่ แทน ศีลา ที่ เรา นั่ง นี้ หนา ถึง ตาม
 สอก เย็น จันทน์! เรา จะ ศึกษา เล่า เรียง ภาวนา หา ความ
 ผาสุกใจ ไม่ได้ ทั้ง โกลี ศาสตร์ เจ้า ด้วย. แล้ว ชาวบ้าน
 มัก จะ พา กัน ทาน ศพ ผี ทาย มา ทั้ง ไว้ โกลี เคียง เต็ม ที่ จะ ไม่
 เป็น ศิริ มงคล แก่ ตัว, ด้วย เรา เคย เป็น ผู้ ตี ศรี ศุข มา แต่
 ก่อน, เมื่อ คิด เห็น ดังนี้, หัวใจ ก็ โสกเศร้า, เหมือน
 ใคร เขา เอา ลูก กระจับปี่ เข้า เสียบ ใน อก, ให้ หายใจ
 รัทเลี้ยวไป ทั้ง ตัว

บทที่ ๗

คำใช้ ตัว ท ร แทน ชอมี คำ ใช้ อย่างไร บ้าง
 ให้ นัก เรียน ผู้ก ปร โยค หรือ ห คำ เขียน มา

— ทรวง — — ทรวง — — แทรก — — ทรวง — — ทรวง —
 — ทรวง — ทรวง — — ทรวง — — ไทร — — นก อินทรี —

คำ ตั ว ญ ณ สกต

๘

นิทาน นก อินทรี

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว

ครู อ่าน บอกให้นักเรียน เขียน

นกอินทรีตัวใหญ่จ๋า อยู่ที กิ่ง ไทร ๑๑ หัก, พลัด ตก ลง
มา กระตุก ที ทรวง ออก หัก ออก ไป; นกอินทรี จะ ทรง กาย
บิน ไป ไม่ ได้, ก็ หมอบ ฟูบ จม ทวาย อยู่ ได้ ต้น ไทร. ตา ของ
ทราบ ช่าง ก็ เข้า ใจ ได้ ว่า, ความ เสื่อม ทรม มา ถึง แก่
นก แล้ว. แก่ ติ ใจ หยาก ได้ กระตุก แล ติ มา แทรก ยา แก่
เด็ก เปน ทรวง, ครั้น แก่ ไป ดู ก็ เห็น แต้ ทรวง ร้าง กระตุก
เพราะ ตาย เสื่อ หลาย วัน แล้ว.

บทที่ ๘

คำ ตั ว (ญ ณ) สกต มี ที่ ใช้อย่าง ไร บ้าง ?

ให้นัก เรียน ญา ประโยค หรือ หา คำ เขียน มา

—เชิญ—

—ขวัญ—

—เจริญ—

—เพ็ญ—

—ชำนาญ—

—บุญ—

—สามัญ—

—สำราญ—

—สำคัญ—

—ควรญ—

—เปรียบญ—

—มอญ—

—หาญ—	—ผลาญ—	—สรรเสริญ—	—สูญ—
—คุณ—	—บุราณ—	—ประมาณ—	—คุณ—
—โสภณ—	—ตรุณ—	—พิรุณ—	—ทารุณ—
—ทักษิณ—	—พิณ—	—ปราณ—	—ชาญ—

นิทาน งาน โคน จุก

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว

ครู อ่าน บอก ให้นักเรียน เขียน

หมื่นชำนาญ มีงาน โคน จุก ลูก แก, เชิญ พวก พ้อง มา
ทำ ขวัญ จุก, เมื่อวัน เพ็ญ ๑๕ ค่ำ, เขาวย ไชย ให้ พร ว่า
“จง มีความ เจริญ ๆ,, แล้ว แก ทำ บุญ อย่าง ชาว บ้าน สำนัญ,
ไม่ ผู้ ครัก ครั้น นึก, ตู ก็ ค่อย มีความ สำราญ ใจ, แต่ บางคน
สำ คัญ ก็ ไคร่ ครวญ ตู ว่า, หมื่น ชำ นวญ เปน คน สำ คัญ ถึง คน ที่
เปน มหา เปรียญ ก็ ไม่ ใจ บุญ เหมือน แก, วัน หนึ่ง มอญ มา
ขาย ทวาย กู เงิน สูญ ไป ๓ ชั่ง, แก ก็ ไม่ พ้อง คน ทั้ง หลาย
พา กัน สรรเสริญ ทั้ง บ้าน, แต่ แก ถูก เขา ล้าง ผลาญ เข้า ของ
สูญ หาย ไป นั้น หลาย ครั้ง แล้ว, แก ยัง ถลำ หาญ ให้ เขายืม
อยู่ เอง ๆ คุณ เจริญ เปน ลุง แก เปน คน นับ ถือ คำ บุราณ สัก สอน;

ตกเตือนว่า “แนะ หมิ่น ชำนาญ แกก็เชี่ยวชาญ, จง ประมาณ
 กาลตบ้าง. คือเข้า ของเรามือ ย่อม มากน้อยเท่าใด? จง คุณหา
 คุให้รู้ หมตรูยัง, ตัวเราเปรียบเหมือนฝูง สกุนในป่าบินไป
 หากิน อิ่มแล้ว ก็ กลับ มาวิ่ง; จึง ได้ ความ งาม โสภณ
 ชื่อเสียงนี้ ไซ้เป็นตรนทารก กระจอก งอกง่อยจะได้ถือพิน
 ไป ตีต ขอทาน,, เมื่อ เวียน เทียน ทัก ษิน ทำ ขวัญ จุก
 หนุอรุณนี้, คุเหมือนฝนพริ้ว ปราย ปราย ไม่ใช่หรือ? เออ นี่
 และก็ เป็น การ สำแดง ความเจริญ แก่สถานเราแล้ว

คำขวัญ (ร) สกต มีที่ใด อย่างไรบ้าง ?

ให้นักเรียน ผูก ประโยค หรือ หาคำเขียนมา

—อาหาร— —วิหาร— —อาการ— —พิการ— —ทวาร—

—ธาร— —โจร— —เพียร— —เขมร— —สามเณร—

—ควร— —สาร—

นิทานเรื่อง ให้วพระ

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว

ครู อ่าน บอก ให้นักเรียน เขียน

เมื่อวันพระนั้น, มีชาวบ้านไปทำบุญในวิหาร, ได้ถวายอาหารแก่พระแลสามเณร. แต่เณรนั้นพิการเบ่งใช้อาการให้ร้อนๆ, ฉนั้นอาหารไม่ได้สมภารจึงว่า “ควรให้เณรไปสงน้ำที่ลำธาร แต่กลัวคชสารจะได้แทงเพราะว่าเขมรแถมอญ; ที่จะไปด้วยเณรนั้นเป็นคนขลาดมาก. จึงพากันไปให้วพระที่หอมนเจียร, คนเฝ้าก็ลั่นกุญแจพระทวารไว้ก็เข้าไม่ได้; ครั้นจะพากเพียรงัดพระทวารเข้าไป เมื่อคนเฝ้ามาเห็นเข้าก็จะว่าเปนโจรผู้ร้ายตกตงไม่ไปกัน,

บทที่ ๑๐

คำ ศั ว (ร) สกต มีที่ใช้อย่างไรบ้าง ?

ให้นักเรียน ผูก ประโยค หรือ หาคำ เขียน มา

—พระกร— —นคร— —ถาวร— —สุนทร— —สระไมสร—

คำ ตั ว ส ก ด

— สมพัทฺษร — — อากร — — มังกร — — ลคร — — อักษร —
 — พร — — ทิศอุดร — — บังอร — — ธนาพร — — สิงขร —
 — บวร — — สถาพร — — กิณ นร —

นิทาน

ให้นักเรียนอ่านจบแล้ว

ครูอ่านบอกให้นักเรียนเขียน

ใน พระ นคร หลวง นั้น, มี ที่ สะ โมสร แห่ง หนึ่ง, สนนุ
 สบาย ไม่น่าอะนาทร ร้อน ใจ. เป็น ที่ คน ไป มา สนนุหา เจาจากัน.
 ด้วย วาจา สุนทร อ่อนหวาน; แล ที่ นั้น ก็ ถาวร รุ่งเรือง เจริญ
 ที่, มี นาย อา กร คน หนึ่ง ไป เก็บค่า สมพัทฺษร, พวก ชาว สนวน ไม่
 ยอม เสีย เงิน. พูต ว่า ตรา มัง กร นี้ หา ใช้ อักษร ไทย ใช้ ค่า
 ประเมิน สนวน ไม่, นาย อา กร จึง ค่าม สิงขร มา ทาง ทิศอุดร.
 เก็บ นก ศร สาร ภิ มา ผาก นาง บัง อร, ครั้น มา เห็น พระ สงฆ์
 พูต ถวาย พระ พร แก่ เจ้า นาย; แล้วย ถวาย ไม้ธาร พระ กร
 นาย อา กร ไม่ เข้า ใจ, จึง แวะ เข้า ไป ตลคร เลย ถาม ผู้รู้
 ใน ที่ สโมสร ก็ได้ ความ รู้ ว่า ธาร พระ กร คือ ไม้ ท้าว

คำ ตัว (ถ, พ,) สกต มีที่ใช้อย่างไรบ้าง ?
ให้นัก เรียนผูก ประโยค หรือ หาคำ เขียน มา

—ทุฏ—	—ศาส—	—กต—	—พล—
—ชฏ—	—บริบาล—	—มกต—	—ตระกฏ—
—เกื้อกฏ—	—กศก—	—ประมฏ—	—เค้ามฏ—
—วางวัฏ—	—น้ำ ทาล—	—ทำ บก—	—พาล—
—จักรวาล—	—พระ กาล—	—สิ่ง หพ—	—ทมิฬ—

นิทาน เรื่อง พก สกต
ให้นัก เรียน อ่าน จบ แล้ว
ครู อ่าน บอกให้นัก เรียน เขียน

พวก ทมิฬ กับ พวก สกต นั้น ตระกฏ ต่าง กัน, พวก
ทมิฬเป็น คน พาล ต่ตน, พวก สกต นั้น คือ แหก ลังกา
ใจเป็น กุศล เล่น กต ไม่เป็น ; แต่ แหก ทมิฬ นั้น เล่น กต ได้
เที่ยว เล่น ไป ตาม วัง เจ้านาย; แต่ ไม่ รู้จัก ทล เจ้านาย มี
คน พา กัน มา ดู เป็น อัน มาก, แล้ว ให้ อัฐ เลื้อยผ้า เป็น รวง
วัฏ. วัน หนึ่ง ที่ ทำ บล บ้าน หลวง บริบาล, เขา ทำ การ

มงคลโกน จุก มีเง็กจั้น ขุน บาด เจ้ สัวมา สโมสร, ทำ
ขวัญ จุก แล้ว ประ มุต ทก ราง วดี; ให้ มุต คำ สิ่ง ของ แก่
แขก เล่น กต นั้น. แล้ว พา แขก ไป เล่น ที่ ศาล เจ้า, จะ ให้ แขก
เล่น กต เบ็ด เขา จัก รวา พ ให้ ต; แขก บอก ว่า กต ัว พระ กา พ
ที่ ศาล นี้ เล่น ไม่ ได้. จึง ขอ น้ำ ตาล ทรา ย สอง ห่อ, แล้ว
ถูก สอง คน ว่า, จะ ไป เล่น กต ที่ เมือง ขล.

บทที่ ๑๒

คำขวัญ (ข, ค, ฌ,) สกค มีที่ ใช้ อย่างไร บ้าง ?
ให้นัก เรียน ผูก ประ โยค หรือ หา คำ เขียน มา

— ศุข —	— เลข —	— มุข —	— วรข —
— ไรศ —	— สมัค —	— วิหค —	— บริโภค —
— สถิต มารค —	— พระยา นาค —	— เมฆ —	

นิทาน พระ อาพาธ สอน หนังสือ

ให้นัก เรียน อ่าน จบ แล้ว

ครู อ่าน บอก ให้นัก เรียน เขียน

ทวี ตา สุก เปน หมอ ยก เมฆ

อยู่ วัด บพิตร พิมุข

หลายพรรษา, มีชาวบ้านสมัครพาลูกหลานมาฝาก, ให้เรียนเลข. แก่งสอนอยู่ที่หน้ามูรธา, แต่การเล่าเรียนนั้นที่แรกแก้ไขเรียนหนังสือก่อน, พอเห็นว่าเติบรู้อีกตัวแบ่งวรรคตอนได้; แกจึงให้เรียนเลขต่อไป. แกเน้นโรคชราเร็ววังมานาน, วันหนึ่งเดินไปตามทางสถมารค, หมายถึงจะไปบวชนา. พอฝูงวิหคบินโผผวาผ่านหน้ามา, แกก็พลาล้มลง, ตั้งแต่นั้นมา. ก็ให้ยอกชดไปทั้งตัวหาหมอเมฆมารักษา, บริโภคยาหมอเมฆชานาแต่ยาก็หาย, หมอก็ไม่เรียกขวัญเข้าค่ายา; เพราะหมอเมฆใจบุญ

บทที่ ๑๓

คำขวัญ (จ, ช,) สก มีที่ใช้อย่างไรบ้าง?

ให้นักเรียนลูกประโยค หรือ หาคำเขียนมา

---เกียร---	---แก่งกาจ---	---อาจ---	---อำนาจ---
---เสีจ---	---กิจ---	---เสด็จ---	---ทรวจ---
---กำรวจ---	---เทีจ---	---โกช---	---บวช---
---จวช---	---กำพช---	---พานิช---	---สมเพช---

นิทาน บวชนาค
ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว
ครู อ่าน บอกให้นักเรียน เขียน

การ บวช นาค นั้น. มี การ สม โภชนา เวียนเทียน
แด่ เลียง พระ สงฆ์ ฉน โภชนา หาร แล้ว. ถ้า เจ้า นาย เรียก
พรหม ฌนวช, ถ้า พระ เจ้า แผ่น ดิน เสด็จ, ก็มี เจ้า นาย เสด็จ
ประชุม มาก. มี ข้าราชการ การ พวกร หนึ่ง ที่ เรียก ว่า ตำรวจ
นั้น มาก่อน เสด็จ. เพื่อ ตรวจ ทราบ ดู แล, กระ บวน หลัง นั้น
พลทหาร แต่งตัว เต็มยศ; ดู ท่าทาง อาจหาญ เก่ง กาง มาก
เวลา เสด็จ มา ดู มี อำ นาจ เปน สง่า; ราษฎร ชาว เมือง พ่อ
ค้า พาณิช, ต่าง พากัน มา ดู กระ บวน เปน ที่ เพลิดเพลิน ใจ.
เจ้า นาย ที่ เปน นาค หวดง นั้น, ครั้น พระ สงฆ์ ไม่ รัง เกียจ
พร้อม กัน. ก็ได้ สำ เร็จ การ ฌนวช เปน พระ, จึง เรียก กัน
ว่า เจ้า นาย ทรง ฌนวช, เปน คำ สำ หรับ ใช้ ใน ราช ตระ กุล;
คือ แผลง คำ นั้น มา จาก คำ ว่า บวช นั้น.

บท ที่ ๑๔

คำขวัญ รัฐ สม สกตนี้ ที่ ใช้ อย่างไร บ้าง ?

ให้นักเรียน ผูก ประโยค หรือหา คำ เชี่ยนมา

—กฤษี—

—ปราง กฤษี—

—มง กฤษี—

—นาง นาม—

—รก ชัย—

—ธาวา—

—พิชา—

—เพชรธาวา—

—อัฐ—

—อัฐ—

—อัฐ—

—ประเสริฐ—

—วัน พุฒ—

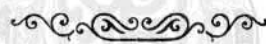
นิทาน พระฤๅษี

ให้นัก เรียน อ่าน จบ แล้ว

ครู อ่านบอก ให้นัก เรียนเขียน

วัน หนึ่งเพ็ญวัน พุฒ, พระ มหา กระษัตริย์ไป สรง น้ำ,
ประ ตัษ เครื่อง ทรง มง กฤษี แล้ว; ยกพล โยธาเสนา ข้าราชการ
พร้อม กัน; ทั้ง ตำรวจ, ทหาร นายเพชรธาวาเป็น อัน มาก
เดิน กระบวนเข้าไปใน ป่า ชัย, ได้ พิศาว ทั่ว ไค ถึก มฤค.
กวาง อัฐ ลา เสือ ช้าง ต่าง ๆ. แต่เหล่า พระสนม

นางราช บิพาร ทั้ง หลาย ที่ ตาม เสด็จ นี่; พา กัน เทียว
 ชม เก็บ ดอกไม้ ใน บำรุง, หลง ทาง หายไป คน หนึ่ง.
 พระ มหา กระษัตริย์ ก็ ยกทัพ ตาม ไป, ถึง นำ กุญแจ พระ ฤๅษี
 องค์ หนึ่ง จึง ได้ พบ นาง. ก็ พา พล โยธา เข้า ไป นมัสการ
 พระ ฤๅษี; ต่าง มี ใจ สักขาร ว่าง กุญแจ ฤๅษี อีก หลัง หนึ่ง;
 แต่ ไม่มี อริ จะ ฟู, ก็ เรี่ย ไร กัน เอา อริ ของ แดง อัน ละสอง
 ไฟ ฟู แทน อริ; แดง ก็ ประเสริฐ งาม สอาด ดี แล้ว
 ก็ ยก พล กลับ พระ ราช วัง.

บทที่ ๑๕

คำขวัญ ศกท ข สกต มี ที่ ใช้ อย่างไร บ้าง ?

ให้นัก เรียบ ผูก ประโยค หรือ หา คำ เขียน มา

—บาตร—	—บิณ ทบาต—	—บาท—	—พยา บาท—
—บาท—	—สภาสิต—	—ลิขิต—	—ลิขิต—
—ชีวิต—	—จวิต—	—จารีต—	—สังเกต—
—บรรพต—	—สามารถ—	—นารต—	—อนาถ—

—รท—	—สภท—	—พระโสด—	—อุโบสถ—
—วิวาท—	—ประมาท—	—บท—	—อาพาธ—
—อาวธ—	—พิริธ—	—ครุธ—	—โกธ—
—นิโครธ—			

นิทาน เรื่องทำ บาตร

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว

ครู อ่าน บอก ให้นักเรียน เขียน

บุรุษผู้หนึ่งชื่อ ตา ศรี, มีลูกหลาน มาก หลาย คน, วันหนึ่ง แก มา นั่ง ตีบาตร; อยู่ ที่ ระวัง เบียง กับ หลาน ของ กน. จึง สอน หลาน ว่า, การ ทำ บาตร นี้, ทำ ทำ เลี้ยง ชี วิต มา หลาย ปี แล้ว. ทำ แต่ บาตร เหล็ก ทั้ง นี้ สำหรับ พระสงฆ์ ใช้ ไป บิณฑบาต, แต่ บาตร ดิน นี้. ทำ ไม่ได้ ทำ เลย, บาตร ชนิด หนึ่ง เขา ทำ ด้วย แก้ว, จำ เพาะ ใช้ ได้ แต่ พระ เจ้า ประคุณ สมเด็จ พระ สังฆราช องค์ เดียว. ทำ หา ได้ ทำ ไม่; หลาน จึง ถาม ว่า, ใช้ สัน นิ บาต มัน เป็น อย่างไร? ทำ จึง บอก ว่า ขน ลิ ขิต กับ ขน วิ ขิต ขด ธาร เขา แต่ง ทำ รา ไว้, เป็น คำ สุภา สัก ตาม จารึก แต่ ก่อน ว่า; ไรศ สัน นิ บาต นี้, เป็น แก้ว

โตแล้ว. ถึง หมอ จะตีเคยส่ง เกตแก่นมา, ก็ไม่อาจสา
 มารธจะให้ เป็น คน ดี อย่าง แต่เดิมได้. เพราะ ฉนั้น จึง
 ว่า อย่า ประ มาทให้ รุกถึง คุณ สมเด็จ พระ ไร่ ไร่ โลก นารธเจ้า,
 ผู้ บัณฑิต หาน ทัง สอน สักยให้ เสมอ ๆ. ทาคิด ๆ ไป
 ที่ นำ นนาถใจ, ทา ครี จึง ชี้ ทั่ว อย่าง ให้ หลาน เห็น ว่า, นาย
 ทอง ช่างเขียน อยู่ ถนน รดไฟ, เป็น คน รับจ้าง ขับ รถ ดัวย.
 เป็น คน ทน สบถ สาบาล, แก่ หลวง พิทยไธสธ, หลวง
 พิทยไธสธให้ สบถ สาบาล; ใน อุโบสถ วัด มหาธาตุ ว่า,
 นายทองไปไหว้ พระ พุทธบาทแล้ว, ถ้าพบ ปะ หลาน ฉนั้น
 อย่า ผูก พยาบาท เทละ วิวาท ประ มาท หมิ่น กัน; ให้ รักกัน
 เหมือน อย่าง ญาติ พี่น้อง กัน. นายทอง คน ประ มาท ขึ้นคำ
 สาบาล, ผ่า ผืน ทำร้าย หลาน หลวง พิทยไธสธ; ครั้น กลับ
 มาบ้านแล้ว. ชนใน ชนบท เขา มา จ้างเขียน พระ บท, นาย
 ทองก็ รับไม่ได้, ดัวย บัวย อากกร หนัก พิรุณ ลง ทุก วัน กลาย
 เป็น ไข้ สัน นิ มาท เพื่อ คลังไป. ให้ เห็น ไป ว่า บรชโต
 ไหญ่ มีความ โกรธ, ถือ สาทรา อาวุธ จะ แทะ ฟัน ชึ่ง ตน;
 แลเห็น เป็น พระยา ครุฑ โต ไหญ่ บิน มา แต่ ต้น นิ โครธ ไหญ่ จะ

จิกตัว. นายทองมีความกลัวโตโตไป โตตมา, หมู่ญาติจับ
กุมกันไว้, เห็นไปทั้งนี้ ด้วยอำนาจโทษนายทองเป็นคน
ทน สบถสาบาล, ตา ศรีเล่าให้หลาน ฟัง ตั้งนั้นแล้ว ก็นั่ง
ทำ บาตรต่อไป.

บทที่ ๑๖

คำขวัญ ศษ ๙ สกคมีที่ใช้อย่างไรบ้าง?

ให้นักเรียนผูก ประโยค หรือ หาคำเขียนมา

— กาศ —	— มาศ —	— วาศ —	— นิราศ —
— วิปลาศ —	— ประพาศ —	— ปราศ —	— บำราศ —
— พิศ —	— ประเทศ —	— ราชเมษ —	— ตาบศ —
— เลิศ —	— เพลิศ —	— บุรุษย์ —	— ทาษ —
— เกษ —	— วิเศษ —	— โทษ —	— ตรัส —
— ตำรัส —	— รศ —	— สหรัส —	— ประภาษ —
— ประภาศ —	— เพศ —	— กระทาษ —	

นิทานฤษีเหาะ
ให้นักเรียนอ่าน จบ แล้ว
ครูอ่านบอกให้นักเรียนเขียน

พระตาบสองค์หนึ่ง, อยู่ในพระอาศรมสัน ไตรย มาศ;
แล้ว ก็ ออกจาก อาวาส นิราศ ไพร มา อยู่ ใกล้ บ้าน. เกิด
สัญญา วิปัสสนา สงใสใจ ว่า; เรา ปราศ จาก อาวาส มาทาง
ทิศใต้ หรือ ทิศเหนือ ก็ จำไม่ได้. จึง กลับ ไปสู่ ประเทศ รว
บำ ตามเดิม ก็ ไม่ถูก. เทียว สัญจร ประ พาศ ไปด้วย เพศ ตา
บส; ครั้น เมื่อ แรมนิราศ ไป นาน ปราศ จาก อาหาร เข้า ก็ ให้
หิว อ่อน. ต่อ มา วัน หนึ่ง ฤๅ พระ อาทิตย์ ขึ้น สู่ ราช เมษ.
พระ ตาบส มีความ ยินดี ร้อง ว่า “ เลิศ แล้ว งาม เลิศ เพริศ
แพรว, บรมย์ ทั้ง หลาย ควร จะ พ้น จาก ทาส,, แล้ว ก็ ก้ม
เกษลง ขมา ไชย พระ อาทิตย์ ด้วย น้ำ ใจ ยินดี กลับ เข้า
มาสู่ กุฏิ ก็ได้ สำเร็จ ธรรม วิเศษ, ไม่ ยินดี ใน รูป รส กลิ่น
เสียง. แล้ว เข้า ฌาณเหาะ มา ยัง เมือง หลวง, พระ มหา
กระษัตริย์ ตรัส ประ ภาษ ตาม ว่า, พระ ผู้ เปน เจ้า มา เฝ้า โยม
ด้วย ธุระ ประ การ ไต ? พระ ฤษี ทูล ถวาย พระ พรว่า, จะ ขอ
นิพนธ์ बात นัก ไชย แด ทาส เก่า ของ ฤษี

บท ที่ ๑๗

คำ ศั ว ป พ ภ สกค มี ที่ ใช้ อย่างไร บ้าง?
ให้นักเรียน ผูก ประโยค หรือหา คำ เขียน มา

—บาป— —ทวิป— —ประทีป— —อุป— —สถูป—
—สังเขป— —ทัพ— —อาภัพ— —ภาพ— —พิภพ—
—ศพ— —อพยพ— —เควพ— —ชีพ— —ลาก—
—โลก— —มานพ— —สินธพ— —ลโมภ—

นิทาน มานพ

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว

ครู อ่าน บอกให้นักเรียน เขียน

ยังมี ขรวิฑา องค์หนึ่ง, ชื่อ ขรวิฑา บุณ อยู่วัดที่
ป่า, เรียก มานพ หนุ่ม น้อย เป็น ศิษย์ ของ ตน มา สั่ง สอน
ว่า, ตู ก่อน มา นพ เรา จะ สอน ท่าน แต่ สังเขปย่อ ๆ พอ เข้า
ใจ ว่า. ตัว เจ้า จะ โต ใหญ่ ขึ้น ทุก วัน อุด ส่ำ หั หา วิชา ไส่ ตัว
เถิด, วิชา นี้ เป็น คั้ง ประทีป ส่อง ให้ สว่าง ใน ทวิป ใหญ่ น้อย.

และ ประเสริฐยิ่ง กว่า ลาภ เงิน แด่ทอง ที่เรา ได้, จะ ให้ เงิน ทอง
ใช้ ฝักรอย หมด เปเลื่อง ไป วิชา นี้ ไม่ รู้ จัก หมด จัก สิ้น, ถ้า เจ้า จะ
เรียน วิชา แก่ ครู อาจารย์ คน ไต, จง มีความ เคารพ แก่ ครู
อาจารย์ คน นั้น ให้ มาก ๆ, ถ้า เดิน ไป พบ ประ พระ ญะ รูป ประ
เจตย์ จง ให้อภัย เสีย ก่อน แล้ว จึง ค่อย ไป, หรือ เจ้า จะ หา
อุป เทียน ดอกไม้ บูชา ได้ ก็ ยิ่ง ดี แล้ว จง ละ เสีย ซึ่ง การ
บาป อายวน ชั่ว, อย่า กระทำ ใจ กรรม หนัก ลัก ของ เขา เขา มา
เลี้ยงชีพ ตน จะ เป็น คน อากัฏ จาก ลาภ ยศ เสีย, แม้ เจ้า กระทำ
ใจ กรรม แล้ว จะ ได้ ความ ดำ บาก, จะ ต้อง อพยพ ยก เย้า
เรือน หนี ไป, เมื่อ ไป เป็น กบฏ ใจ อยู่ ก็ จะ ต้อง ถูก กองทัพ ยก
ไป รบ จับ ตัว อย่า ให้ เป็น คน อากัฏ ได้; จะ ปราบ รักษ์ ทำ การ
สิ่ง ไต ๆ, แล้ว ให้ สัม กับ อาตมา ภาว ของ ตน โสภณ ัก ลาภ
จะ หาย, จง เกลียต อด ความ ชั่ว เหมือน ทวาท ศพ ที่ เตี่ยว
จง อุตสาห ฝึก ทัต วิชา ของ ตน ให้ ชำ นาน, เหมือน ศิลา ป ศาตร
ที่ ฝึก ทัต แล้ว ที่ ณ ั้น; เพราะ เรา ยัง อยู่ ใน พิก พ โลก ย์ นี้ จะ
ต้อง เป็น คน สุภาพ ราม เรียบ เจ้า จง จำ คำ อา จารย์ ไว้ เถิด

คำ ศั ว (ร) ्हั น มี ที่ ใช้ อย่างไร บ้าง ?

ให้นักเรียน ผูก ประโยค หรือ หา คำ เขียน มา

— บรรดา —	— บรรจง —	— บรรจบ —	— บรรหาร —
— บรรทม —	— บรรทัด —	— บรรพต —	— บรรณศาสตร์ —
— พรรษา —	— อรรณพ —	— มรรคา —	— บรรณาการ —
— ภรรยา —	— บรรยาย —	— สรรพางค์ —	— สรรค์ —
— พระขรรค์ —	— ฉกรรจ์ —	— อัจฉริยะ —	— ศรรักษ์ —
— บรรณ —	พระกรรม —	— อรรมี —	— พรรณ —
— พรรค์ —	— สุปรรณ —	— กรรม —	— มรรค์ —
— วรรณ —	— จักรพรรดิ —	— ศักดิ์บรรพ —	— บรรพ —
	— อรรมี —	— สวรรค์ —	

นิทาน จารัตคน

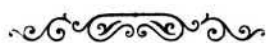
ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว

ครู อ่าน บอกให้นักเรียน เขียน

บุรุษย์ สอง คน พี่น้อง นึ่ง ปฤกษา กัน ว่า; แต่บรรดา
พี่น้อง ของเรามีหน้าที่ควร จะประพฤติ ต่าง ๆ กัน ทลาย

อย่าง หลาย พรรค, จะ ชัก เรื่อง รว บรรยาย ให้ ฟัง ตาม ที่ มี
 บรรดา ศักดิ์ ก็ ดี, หรือ จะ เป็น คน สำหรับ เชิญ พระ พระ องค์ ของ
 จอม จักร พรรดิราช แล เป็น ผู้ รับ พระ ราช บรรหาร เป็น พนักงาน
 งาน สำหรับ รับ เครื่อง ราช บรรณาการ ก็มี. บาง จำพวก
 ชวน กัน เป็น พรรค พวก เล็ก กระจก สิ้น ค่ำ บรรทุก ไป ขาย
 ต่าง ประเทศ ที่ เมือง อื่น ๆ ก็มี. บาง จำพวก ก็ เล่น เสมียน
 หัด เขียน หนังสือ หวด แล บรรจง ทรง บรรทัด เป็น พรรค เป็น
 ตอน เพื่อ จะ ให้ เป็น วิชา สำหรับ ตัว ต่อ ไป ก็มี. บาง จำพวก
 เป็น ผู้ เห็น ทุกข์ ใน ฆราวาส, ละ บุตร ภรรยา ที่มี ครรภ์
 แยก ไป บวช ได้ หลาย พรรษา, แล้วยา พรรค พวก ด้วย กัน
 มาก, เทียว ไป ตาม มรรคา ไป สู่ บรรพต ใหญ่ พัก อาศัย ใน
 บรรณ ศาลา อัน ตั้ง อยู่ริม ธาร ธาร ห้วย น้ำ ใหญ่; เพื่อ เจริญ
 พระ กรรมฐาน ตาม ทาง สมณ ธรรม, เพื่อ จะ ให้ เป็น ทาง
 สวรรค์ และ มรรค ผล ต่อ ไป, บรรดา บรรบิได หลาย ๑๐ ปี ก็มี.
 บาง คน เป็น คน ใจ ฉกรรจ์ ไม่ ตั้ง อยู่ ใน ยุติ ธรรม, ไป ทำ
 สาร กรม ธรรม ขาย ตัว แล้ว นี่, ไม่ กลัว บาป กลัว กรรม
 ก็มี. หมู่ ญาติ ของ เรา ประพฤติ การ งาน ต่าง ๆ

ตัวอย่างนี้ สุดท้ายที่เราจะพรรณนาให้ พัง คืด ๆ ไปก็ นำ อักษร
จรรยัใจ, คือคนเราปร่างสรรพางค์ผิวพรรณ ก็ไม่วิกาลแปลก
กว่ากัน; แต่ใจรัก ประพฤติต่างกัน ถึงตัวเรา ทั้ง สอง ก็
ควร จะ รัก ช้าง ทำราช การดีกว่า ทางอื่น ๆ

บทที่ ๑๘

ให้นักเรียน ผูก ประโยค หรือหา คำใน มาตรา ก กา มี คัฏ ข การันต์
มี ที่ ใช้ อย่างไร บ้าง เขียน มา ?

—เจตีย์—	—โปรตณีย์—	—คำภีร์—	—เสาร์—	—เขาว์—
—สินเชาว์	—คำวิห์—	—ราชสัห์—	—สมุห์—	—เสน่ห์—
—เล่ห์—	—สนเท่ห์—	—เคราะห์—	—เขาวน—	

นิทาน เด็ก เรียน หนังสือ

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว

ครู อ่าน บอก ให้นักเรียนเขียน

ยังมี บุรุษผู้หนึ่ง ชื่อตาเทียน, แกวทั้ง บ้าน เรือน อยู่
เคียง ออฟฟิศโปรตณีย์, อยู่มาวัน หนึ่งเป็น วันเสาร์ แกว ไป
รับจ้างเขาก่อ พระเจตีย์, ที่วัดเขาสร้าง ชันใหม่. แกว เดิน
ไปใกล้ จะ ถึง วัด พบเด็กคน หนึ่ง, เดิน แบก พระคำภีร์ มารูป

ร่างย่อมเยาว์, แต่ท่าทางฉลาดจึงถามว่าเองถูกใครอยู่ กับ
ใคร ? เด็กจึงบอก ว่า, ฉันแปลานตาฉันอยู่กับ ท่านสมห์วร
ตาเทียนจึงถามว่า, พ่อเองเขาหาเกลือกินข้าวได้ แล้ว
หรือยัง, เด็กบอก ว่า พ่อฉันไปเที่ยวหาเงินในป่าก็ไม่ได้
แกพบราชสีห์ตัวใหญ่เข้า, เควาะห์ดี พ่อฉันหนีมาได้;
ตาเทียนจึงว่าเออดี, แล้วเองอยู่วัด จงอุส่าห์ ทำวัตรวิ ติ รรณ
หาวิชาใส่ตัวเถิด. การเค็กเมาทำเล่นที่เล่นที่กล่นั่นเอง
อย่าว่าเรียนเลยแปลน ของไม่ดีว่า คังนั้น แล้ว ก็เดินไป

บทที่ ๒๐

ให้นักเรียน ผูก ประโยค หรือ หา คำ ใน มา ต ร า ก ง ตั ว ง สกตมี ตั ว ก ร ร ณ ์

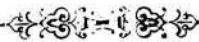
มี คำ ใช้ อย่างไรบ้าง เขียน มา ?

— บัดลังก์ —	— วงก์ —	— ตั้งข์ —	— สุรางค์ —	— สรรพางค์ —
— องค์ —	— รังค์ —	— ชุกงค์ —	— อัมภุงค์ —	— ทาวตังษ์ —
— อุโปงค์ —	— ประสงค์ —	— พระสงค์ —	— อานิสงษ์ —	
— วงค์ —	— หงษ์ —	— วงษ์ —	— พงษ์ —	

นิทาน เส้าหงษ์
ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว
ครู อ่าน บอกให้นักเรียน เขียน

ตามี แก่ เป็นคน สำหรับ รักษา เรือ บัด ถึง ก็ ที่ สำหรับ ถอย พระ
ประทีป อยู่ มา วัน หนึ่ง แก่ จึง ชัก ชวน, เผ่า พงษ์ วงษ์ ญาติ ของ
แก่ ว่า; เรา เกิด มา เป็น มนุษย์ นี้ เรา ยัง ไม่ได้ ทำ บุญ สิ่ง ไต เลย
เป็น ข้อ สำคัญ. ควร เรา จะ เข้า ส่วน กัน สร้าง เส้า หงษ์ สัก
คัน หนึ่ง แล้ว ทำ นิตย เบญจรงค์ ปัก ล้อม เส้า หงษ์, จะได้ เป็น
บุญ อานิสงส์ ต่อ ไป ใน บ้าง หน้า; ตามี ปฏิภาณ หมด ญาติ ตก
ลง กัน แล้ว. ก็ ไป ซื้อ เส้า หงษ์ ที่ คลอง มหา วงก์ แล้ว กลับ
เดิน มา พบ พระ สงฆ์; ถิธตงค์ ท่าน เดิน มา หลาย องค์ จวน
พระ ธาติตย์ จะ อธิษฐาน ค่าย มือ ขึ้น ใจ. จึง ถาม ว่า ท่าน มา จะ
ต้อง ประสงค์ ด้วย สิ่ง ไ? พระ สงฆ์ จึง บอก ว่า เรา เจบ ไป
ทั่ว สรรพ พันธ์ กาย จะ ต้อง ประสงค์ ชาม เบญจรงค์, กับ สังข์
ไป ทำ ยา; จึง ถาม อุบาสก เดิน มา จะ ไ? จึง บอก ว่า
กระผม แวะ ที่ ไ? แล้ว จะ เลย ไป ซื้อ เส้า หงษ์ ที่ คลอง
มหา วงก์; แล้ว จึง ถาม ต่อ ไป ว่า ผู้ จะ สร้าง เส้า หงษ์ จะ เป็น
บุญ อานิสงส์ เท่า ไ? พระ สงฆ์ จึง บอก ว่า บุค คล ที่ ได้ สร้าง

เส้า หงษ์ นั้; ครันคายไปแล้วจะไป บัง เกิด ใน ชันดาวคังษ
พร้อม ตัวย แสน สุรางค์ นางฟ้า เปน บริวาร, ทามได้ พัง ก็มี
ความยินดี.

บทที่ ๒๑

ให้นักเรียน ผูก ประโยค หรือ หาคำ ใน มาตรา กน ตั ว ญ ฌ น ร ๓ ส ก ๓
กม ตั ว น ส ก ๓ เกอย ตั ว ย ส ก ๓ มี ตั ว กำนันต์
มีที่ใช้ อย่างไร บ้าง เขียน มา ?

- กาญจน์ — — สิญจน์ — — กณั — — ทณั — — เกณั —
- สายัญ — — อัมจันทร — — ฉนั — — ชนั — — ภณั —
- มนั — — ไสกณั — — สงกรานั — — แก่นจัน —
- พระจันทร — — สาธารณ — — บริบูรณ — — อารณ —
- ปฏิสังขณ — — จาบัลย์ — — ไศกศัลย์ — — พิบุลย์ —
- พรหมณ — — พิมพะ — — อุระถัมภ์ — — สดมภ์ —
- รมย์ — — นารายณ — — กุมภ์ — — อภิรมย์ —

นิทาน พระ นารายณ์
ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว
ครู อ่าน บอกให้นักเรียน เขียน

เมื่อ ฤๅษี สงกรานต์, ชุมนางจากุสุมภ์ กับ ชาว บ้าน ทุก ๆ
เรือน ยอม พร้อม ใจกัน, ไม่มี ใคร ได้ กระเถกที่ ชวนกันทำ
สาย สิญจน์ วง ต้ายสวตมนต์. บ้าง ก็ หา ของ ใส่เครื่อง
กัณฑ์ มี เทศนา. บาง พวก ที่ ไชยทัศน์ ที่ เสตะ เควาะห์ เล่น
การ สนุก นั้น ๆ, คือ ถึง เวลา สายัณห์ มี พวกหนึ่ง พา กัน ขี่
ลำนํ้า เป็น ทานของ ไคลง ฉันท, กัน เข็ง แซ่บางพวกก็ สวตมนต์
พิจารณา, ในเบญจขันธ์ เป็น การ ปลง กรรม ถานบ้าง แล เมื่อ
เวลา พระ จันทร ขึ้น; ก็ หา แก่นจันทน์ เบ้งหอม เจริญ บ้าง แต่ ไม่
สาธารถ ทั่ว ไป ทุก คน. แล เข้าใจว่า, ที่ ทำ เช่น นั้น เป็นการ
บริ บูร ณ ภูต เกิด. บาง พวก แ่่ง ตน ประดับ เครื่อง อารถ
งตงาม, พา กัน ไป ทำ บุญ แล ปฏิ สั ง ชรณ พระ อาราม
ต่าง ๆ เสี่ยง สันทนา จาบัลย์ กัน เข็ง แซ่. บางคน ก็ ไศกศัลย์
ถึง ความ ยากจน, แล้ว พา กัน เข้าไป ใน โบถ พรหม ณ;
เห็น รูป พิมพ์ เขาหล่อไว้ เป็น นารายณ์ สี่ กร, คือ ตำแดง ว่า

เป็นผู้ช่วย อุปะถัมภ์ บำรุงโลกให้สำราญรมย์,
แล้ว เขาก็มกรวong น้ำ เท จาก สังข์ ใน พระ กร, มา นึ่ง ที่ น้ำ
อัมจันทร์ แล้ว รด น้ำมนต์, ทำคล้าย ๆ เวลา ไสกนต์ แห่ง องค์
พระ นารายณ์ นั้น ทรง เครื่อง ราช กระดาษ ภัณฑ์, อย่าง งาม
ประดับ ด้วย แก้ว กาญจน์ มณี เพชร นิล จินดา ต่าง ๆ ที่ ทำ
เช่น นี้ คือ เปน การ อภิรมย์ ชื่นชม กัน แต่ ไม่ สำราญ ทั่ว ไป

บท ที่ ๒๒

คำ ตัว ก, ค, ดกต แม่ กต มี ตัว การันต์ ที่ ใช้ อย่างไร บ้าง ?

ให้นักเรียน ผูก ประโยค หรือ หา คำ เขียน มา

—ทุกข์— —ศักดิ์— —ภักษ์— —พระ ภักตร์—
—จักร์— —วัักษ์— —ประจักษ์— —พิทักษ์— —ลักษณะ—
—นรลักษณะ— —ภาคย์— —พยัคฆ์— —สวามิภักดิ์—

นิทาน พระ ตักณษ์

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน มอก ให้นักเรียน เขียน

กาสา ภาลูก ไปดู โขน, จึง บอกให้ ลูกดูว่า, นี่ เขา เล่น

เมื่อครั้ง, พระลักษมณ์ ถูก หอกโมกษ ศักดิ์. หนุมาน ตัว นี้
 เป็น ชาตี วานร, เป็น ทหาร :อก เข้า สวามิภักดิ์ รับ ราชการ อยู่
 กับ พระ ราม ๆ นี้ คือ พระ นารายณ์ แบ่ง ภาคย์ มา. จึง
 มี พวก วานร เป็น บริวาร, แต่ พระ ลักษมณ์ นื่อง ชาย เป็น
 ทพ หน้า. ไป รบ กับ อินทรชิต บุตร ทศกัณฐ์ ๆ มี พวก ยักษ์
 เป็น บริวาร, แต่ รบ กัน หลาย ครั้ง หลาย พัก จน พระ ฤกดิ์,
 พระ ลักษมณ์ ไทรม ด้วย เสโท ต่าง ๆ ก็ รา ทพ ไป. ครั้ง
 หนึ่ง อินทรชิต ชัด หอกโมกษ ศักดิ์ ถูก พระ ลักษมณ์ ๆ ถ่ม ลง
 ได้ ความ ทกช เวทนา, วานร ทั้ง บวง ช่วย พิทักษ์ รักษา
 พาไป ค่าย. แล้ว หนุมาน รับ อาษา ไป หา ยา ที่ ภูเขา สรรพสา
 หา ยา ก็ ไม่ พบ ตาม เทพารักษ์ ๆ ก็ ไม่ บอก. แล ไป พบ หมู
 พยัคฆ์ มั่น กิน รักษา ทาร อยู่, หนุมาน เห็น ประจักษ์ แน่
 แก่ ใจ ว่า, หมู พยัคฆ์ ก็ คว่าง ด้วย จัก ร้ หมู พยัคฆ์
 วัง หนี ไป. หนุมาน ได้ ยา แล้ว มา พิทักษ์ พระ ลักษมณ์ ได้
 ความ สมาย, แล้ว ทำ สง ความ ต่อ ไป, ทา ส่า เล่า ให้
 ลูก พัง แล้ว ก็ พา ลูก กลับ ไป บ้าน.

บทที่ ๒๓

คำ การันต์ ตัว จ, ช, ฌ, ต, ท, ถ, ฌ มี ที่ ใช้ อย่างไร บ้าง ๑

ให้นัก เรียน ผูก ประโยค หรือ หา คำ เขียน มา

— พจน์ — ภาชน — โยชน — เพ็ชร — พิพัฒน์ —
 — พระหัตถ์ — นัตถ์ — สัตย์ — อำมาตย์ — นิคม —
 — บัณฑิตย์ — อาทิตย์ — ภัทร — ฉัตร — บาตร —
 — จิตร — มิตร — บุตร — เขต — เนตร — สัตว์ —
 — พาทย — แพทย์ — ใจทัย — อุบาทว์ — อุบาทว์ —

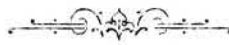
นิทาน สุนทร พจน

ให้นัก เรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน บอกให้นัก เรียน เขียน

สุนทร พจน์ คำ หนึ่ง ที่ บุคคล พจน นั้น, ราค หา คำ มี ได้ ผู้
 สัตย์ ควร ตั้ง โสภ ปณ สุวรรณภาชน ไว้ ร่องรับ, ทั่ว ว่า
 เป็น คำ มี อำนาจ อาจ แ่ ไป ได้ ลม, แล ทวน ลม โกล, ประ
 มาณ กว่า ห่ม น กว่า พ้น โยชน. ถึง มาตร ว่า เพ็ชร อย่าง ดี
 ราคายิ่ง, จะ ชั่ง น้ำ หนัก ให้ เท่า สุนทร พจน์, ยัง ไม่ ได้.
 เมื่อ ผู้ ไท ได้ ปฏิบัติ ตาม สุนทร พจน์ นั้น, ย่อม นำ ความ สวัสดิ์

พิพัฒน์ มงคล มากนัก, คำสนทรวจน์ เป็นเหมือน อย่าง พระ
 ธรรม์ เพ็ชร ถือไว้ ใน หัตถ์ เลื่อง ขวา ของ พระเจ้า จักร พรหมที่ใช้
 พุท แฉ่นา, แก่คน ที่ มีความ โสภ เสรี, มีความ คิด ไม่
 สดวก, ใช้ เป็น ยาน ัตถ์ ให้ หาย ใจ คล่อง, คือ สดับ เข้า แล้ว
 ไป รัง ใจ. เพราะ เป็น คำ จริง คำ สัตย์, สำหรับ เสนา บดี
 มหา อำมาตย์, ข้าราชการ ทั่ว ไป, ใช้ อยู่ เป็น นิคม บัน
 ชาติ ทั้ง หลาย สรรเสริญ ว่า, สนทรวจน์ นั้น ส่อง แสง สว่าง
 กว่า ดวง อา ทิพย์. คน ที่ บริ โภค ภักดิ์ ที่ ละ คำ นั้น อิ่ม จน
 แน่น ท้อง; แต่ สนทรวจน์ นั้น เป็น ชื่น เหมือน นกัร แก้ว
 คน พัง ที่ ละ คำ ๆ, ก็ ยัง จำ เชื้อ ย โสชา ชื่น ใจ ไม่ เบื่อ ห.
 แล บาท ร พระ ที่ ใส่ เข้า นั้น ก็ รู้ จัก เต็ม ได้. แต่ จิตร คน ได้
 สดับ สนทรวจน์, ไม่ อิ่ม ไม่ เต็ม เลย, ญาตี มิตร บุตร ของ
 เรา ซึ่ง เปน ที่ รัก ษ์ เสมอ ดวง เนตร ก็ ดี. ถ้า ไม่ รู้
 จัก ใช้ คำ สนทรวจน์, ก็ พา ให้ เกิด ความ เบื่อ หน่าย ได้
 ที่ ดิน เขต รแดน ไท เปน ที่ อาไศรย์ ของ สัตว์. ก็ เพราะ
 ความ เจริญ ออก งาม ฉ้น ไท, พิณ พาทย ดนตรี ที่ บัด เสง
 นำ พัง, ก็ อาไศรย์ แก่ คน ผู้ ประ ติษฐ์ เพลง ด้วย นีว. แพทย์
 หมอ จะ ดี ก็ เพราะ รู้ สมุฐาน แห่ง โรค แล สรรพ คุณ ยา. ใจ หย

จำเลย จะ แล้ว ความกันไ้, ก็ อาไ้ ไรยั ณะ ภา การ พิ
 ภา กษา. สิ่ง ชั้ว ษา ภา วั ก็ ย่อม ชั้ว วั ย ภา, แต่ คำ,
 สุน ทร พณั นี้, เป น ที่ ดี ที่ ทั ้ง การ ยิง ภา ว่า สิ่ง ทั ้ง ปวง ที่
 กล่า ว มา นี้ ทุ ก ประ ภา ร,

บท ที่ ๒๔

คำ ตัว ศ, ช, ฅ, สกค มี ตัว การันต์ นี้ ไ้ ไ้ ใช ภา ไร บ้าง ?

ไ้ ให้นัก เร ียน ฅ ุ ก ประ โย ค หรือ ภา คำ ฅ ี ย ภา มา

— ฅ ศ นั —	— ฅ ร ร ม มา ศ นั —	— ฅ เท ศ นั —	— ฅ นิ เว ศ นั —
— ฅ น เว ศ ร —	— ฅ ศิ ช ย —	— ฅ ม นุ ช ย —	— ฅ บุ ช ย —
— ฅ พระ โย ช จู —	— ฅ ศา ส นั —	— ฅ ส ว ส ตี —	— ฅ ประ ภา ช —
— ฅ ประ ภา ศ —	— ฅ โย ภา ช —	— ฅ ส ท ทั นั —	

นิทาน ฅ ็ก ฅ ี ย ภา เ ฅ น

ไ้ ให้นัก เร ียน ฅ าน ฅ บ แล้ว ฅ ร ฅ าน บอ ก ไ้ ให้นัก เร ียน ฅ ี ย ภา

ฅ ี ก ฅ น หนึ ้ง เป น ศิ ช ย พระ.

ฅ น หนึ ้ง เป น

บุตร ชาว บ้าน พา กัน จะไปวัด บวรนิเวศน์, แต่เขา ชวน
 กันว่าเรา ไปดู พระพุทธรูป ในวัด สุกตน์ หรือ? เขา ถือ กัน
 ว่าท่าน เปล่งรัศมี โอ ภาส สว่างไป, จน ชาว นคร
 แข่ง แซ่ไป ใน พระ ราช นิเวศน์ พระเจ้า แผ่นดิน เสด็จ
 ประ พาศ สวณ ก็ จะ มา ทอด พระ เนตร. ทั้ง หมู่ เวธมา มนุษย์
 หญิง ชาย ภา กัน มา มาก สุก สมนาน นึก. ประดับ ประทา
 ตก แต่ง อาสน์ สงฆ์, ทั้ง ธรรมาสน์ สำหรับ มี เทศนา
 มหา ชาติ. เด็ก สอง คน ก็ นั่ง พัง อยู่ ที่ นั้น, คนหนึ่ง แด
 ไป เห็น พระ พุทธรูป, เขา ประดับ พระ เกษ ด้วย บุษย์ น้ำ
 เพ็ชร มี แสง วาวๆ, รว กะว่า รูป พระ นเรศวร พระ นารายณ์.
 จึง บอกให้เพื่อน ดูว่า นี่เอง ที่ เขา ถือ กัน ว่า, พระเปล่ง
 โอภาส แสง สว่าง เปน ด้วย อำนาจ บุษย์ น้ำ เพ็ชร มี แสง
 วาวๆ มา จับ พระ โอษฐ์ พระ เด็ก คน นั้น แด ตู ไป ก็ เห็น
 จริง แล้ว ก็ ถูก ออก จาก ศาสนา มา.

บทที่ ๒๕

คำ ตัว ป, พ, ต กว มี ตัว การันต์ มี ที่ ใช้ อย่างไร บ้าง?

ให้นัก เรียบเรียง ประโยค หรือ หากำ เขียน มา

—กระสาปน์— —กัณฑ์— —ทวิพย์— —กาพย์—
—ทิพย์— —เทพย์— —เสพย์— —ท้าวโกรพย์—
—เคารพย์— —ปวรวพย์—

นิทาน เรื่อง พงก สิงห

ให้นัก เรียบเรียง อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน บอกให้นัก เรียบเรียง เขียน

ตามา กับ ตามี นิ่ง พุดกัน ว่า, กิติ กัณฑ์ เขา ถือ กัน มา
แต่ ครั้ง ไบ วรรณ ว่า; ยังมี กระษัตริย์ องค์ หนึ่ง ทรง
พระ นาม พระเจ้า ไก รพย์ราช, ครอง ราช สมบัติ ใน เมือง
อิน ทรบัตม หานคร, มี ทวิพย์ สม บัตติ มาก เพียง ดัง สมบัติ
ทิพย์. แต่ พระองค์ ฉลาด ใน การ แต่ง กาพย์ โคตร ไม่ มี ผู้
ใด เทียบ เท่า, แด พระองค์ ทรง บริจาค ทาน สละ พระ ราช ทวิพย์
วันละ ร้อย กระสาปน์ ให้ ได้ ได้รับความ สุขเสมอ กัน. แล้ว พระ

หน้า ๕๐

คำขวัญเหมือนรี

องค์ให้โอวาท; สิ่งสอนแก่ราชบริษัททั้งปวงว่า การ
เสพยา นี่เป็น การไม่ดีเป็นเหตุ, ให้เสื่อมจากลาภ
จากยศ; เป็นที่ติเตียน ของเทพยดา มนุษย์ทั้งปวง. โอ
วาทของพระเจ้าโกรพราชนี้, เป็นหนทางข้อปฏิบัติ
ให้ได้ความสุขแก่เราท่านทั้งปวง, ตามที่รับว่าจริงควร
เราจะเคารพยำเกรง ประพจน์ตาม โอวาทนั้น. ตามา
ตามีนั่งปรารพที่สนทนา กันแล้ว, ต่างคนต่างไป.

บทที่ ๒๖

คำขวัญ มีคำเนื่องเหมือน รี

ให้นักเรียนผูกประโยคหรือ หาคำเขียนมา ?

--ฤทธิ์--	--ฤษย --	--ฤษณา--	--ฤษฏางค์--
--อิง ฤษ--		--สังฤต--	--ฤษฏ์--
--ศฤงฆาร--	--ฤษฏี--	--คำฤษณา--	--ฤษณา--
	--ฤษฏ์--	--กฤษ--	

นิทานเรื่อง ฤษณา

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน มอกให้นักเรียน เขียน

วันหนึ่งตาเขี้ยวแลเห็นตาขาวเดินมาจึงร้องเรียกว่า เขิญมา

นี่ นี่ แน่ จะเล่าอะไรให้ฟัง. ตา ชาวใต้ ยืน ก็ เข้า มา นั่ง ใกล้,
 แล้ว ตา เขียว จึง เล่า ให้ ฟัง ว่า, เมื่อ วาน นี้, ฉัน ไป
 ขุด ปลูก นา ที่ วัด ไน้. ฉัน ขุด ลง ไป ที่ เบื้อง ปลูก รางค์
 หลัง พระ, ได้ กลิ่น หอม เหมือน กฤษณา ก ลำ พัก สัก ครู่
 หนึ่ง ก็ เหมือน. จึง แล เห็น พวก บั๊สาจ จำ แลง เพศ เปน ฝรั่ง
 อังกฤษ ไท ไทใหญ่, มี หนวด ยาว เหวอะ กระจะ ถือก ฤศ ทำ อธิธิฤทธิ
 ใส่ เข้า มา จะ แทง. ทำ ทาง นำ กลัว แล้ว มัน ว่า ตา ครู นี้
 อิจา ฤษยา, เอง จะ เอา ทรัพย์ สมบัติ ศฤง ขมาร ของ เรา
 ไป ไหน? ถ้า เอง ขึ้น กล้า หา ญ เปน อย่าง อุกฤษฏ์ แล้ว เรา
 จะ แทง ด้วย ฤศ ให้ ตาย. ฉัน ได้ ฟัง ตั้ง นั้น ก็ วัง หนึ่ มา
 ตา ชาวใต้ ฟัง ตา เขียว เล่า ตั้ง นั้น ก็ สง สัย; จึง ตอบ ว่า
 พวก บั๊สาจ มี จริง ๆ หรือ. เมื่อ แรก คิด ว่า ไม่มี, ครั้น อ่าน
 ดู ใน หนังสื สือ สัก ฤต ทำ รา เก่า ๆ ก็ ว่า มี; แต่ จะ ว่า ไม่มี
 ที่ เดียว ก็ ไม่ได้, เพราะ แก ได้ เห็น กับ ตา เอง จริง ๆ

—ฤๅ—	—พฤหิ์บตี—	—พฤษภ—	—หญไทย—
—อมฤต—	—คฤหิ์สัถิ์—	—ประพฤติ์—	มฤคา—
—ปฤกษา—	—พฤกษา—	—พฤตมา—	

นิทาน พราหมณ์ พฤตมาจารย์

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว ครู ช่น บอกให้นักเรียน เขียน

พราหมณ์ พฤตมาจารย์ เป็น คน ี่ ทำราตาวิชาศาสตร์. วันหนึ่ง
แก แล ฤๅ ฤๅ ช่น บน เหน อากาศ มีต มีว เพราะ เป็น ฤๅ ฝน, จะ ฤๅ
ดาวพฤหิ์ บ ตี, ก็ ไม่ เห็น เห็น แต่ ดาวพฤษภ; แล หยาก
จะ ฤๅ ดาว มฤตยู, ก็ ไม่ ี่ ไม่ ถนัด เพราะ แก่ ชรา หลง ๆ ลืม ๆ
แก จึง คิด แต่ ใน ใจ ว่า, คน ค ฤๅ สัถิ์ ที่ ประพฤติ์ การ งาน
มาก นี้, จะ คิด สิ่ง ไต ให้ ถัก ซึ่ง ไม่ ได้. สัก ครุ หนึ่ง
ก็ แล เห็น, ดาว มฤค เคียร แก จึง ปฤกษา กับ ภรร ยาว่า, ปี
นี้ สรรพ พตฤณ ชาติ, แล พฤกษา ชาติ, จะมี ตอก ออก
ผล งอกงาม. ดู ราชฏร พล เมือง จะ ค่อย เจริญ ด้วยการ

คำ ศั ฤ อ่านเหมือน เรอ แถ ฤ ภา เบน รือ ถือ หน้า ๔๓
คำ ขาย, เรา ควรจะ จตจำ ทำรา นี้ไว้, เพื่อ ประโยชน์
แก้ ลูก หลาน ต่อ ไป.

—————
บทที่ ๒๘

ให้นักเรียน หา คำใช้ ศั ฤ อ่าน ดำเนียง เหมือน เรอ
ศั ฤ ภา อ่าน ดำเนียง เหมือน รือ ถือ ผูก ประโยค หรือ หาคำ เขียน มา
—ฤษ— —ฤ— —ภา—

นิทาน ครู สันทนา กับ ศิษย์

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน นอกให้นักเรียน เขียน

ศิษย์ ถาม ครู ว่า. คำ ว่า ฤ แถ ฤ ภา ๒ คำ นี้ บาง แห่ง
เห็น เขียน ไว้ “ว่า ควร หา ฤ กัน แล อย่าง นี้ ฤ” ก็มี บ้าง คำ นี้
เสียง เปน หรือ มี หอนำ, แล ใน สร้อย คำ ไคลง บาง แห่ง ว่า
“ฤ แม่ พ่อ ฤ” ดัง นี้ เสียง เปน รือ เฉย ๆ จะ ใช้ อย่างไร แน่.
ครู ว่า ที่ ใช้ กัน มา ดัง นั้น ก็ มี มาก จริง แต่ ไม่ สนิท, เพราะ
ฤ เปน คำ สัก กฤต. ใน คำ ว่า หรือ แถ หา รือ นั้น ควร ใช้
ทรง คำ ไทย แท้ ดี กว่า; แต่ ใน สร้อย ไคลง ว่า รือ นั้น จะ
ใช้ ฤ ก็ ได้, ที่ ใช้ ฤ แทน นั้น เห็น มี อยู่. แต่ว่า พระยา

สุรินทร ฤไชย กับฤ สาย, อีกคำ หนึ่ง เป็นคำ โบราณแต่
 จะมาจากนฤสายหรืออย่างไร ยังไม่ แน่. เพราะหนังสือโบราณ
 เคยใช้มา, ว่า พระหน่อฤสาย, พระราชฤสาย, หรือจะ
 เป็น พระ หน่อ นฤ สาย, พระ ราช นฤ สาย กระมัง คำ ฤ
 กับ ฤ นี้ ท่าน ที่ส ใช้ กันได้. ก็คำ ว่า สุรินท ฤไชย นั้น
 อย่างไรเล่า? ก็คือ เดิม สุรินทเชยย เป็น สุรินทรไชย
 แล้ว แผลง มา เป็น สุรินทฤไชย แล สุรินทฤไชย. ก็คำ ว่า
 ฤไชย นั้น อย่างไร? ว่าที่เขียน ว่า เล่า ภา แล ภา ชา ก็มีอยู่
 ใน ที่นี้ จะให้ สนิท ที่เดียวไม่ได้, มีคำ โบราณ ว่า “ฤไชย
 บพิตร กับ คำ ว่า อัมรินท ฤไชย” แต่ นี้ และ ท่าน จะ
 ขาเทศ มา อย่างไร ยังไม่ ได้ ความ. แต่ ที่ จะ เขียน คำ ฤ ฤ
 ฤ ฤ ๔ ตัว นี้ ใน ภาษาไทย ทั่วไป ไม่ได้ ต้อง เลือ กใช้ ตาม
 โบราณ อย่าง หนึ่ง กับ คำ เดิม ที่ มา แต่ สัก กฤต เท่านั้น.

บทที่ ๒๙

ให้นักเรียน หาคำใช้ ใน คำพัง ดระอา ใน มาตรา กกา

ให้นักเรียน ผูก ประโยค หรือ หาคำ เขียน มา

—คำ— —ซ้ำ— —ซ้ำ— —ทำ— —ถ้า— —ว่า—
 —หว่า— —ย่า— —หญ้า— —หน้า— —น้ำ—

นิทาน เด็ก สอง คน

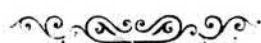
ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว คร อ่าน บอกให้นักเรียน เขียน

วันหนึ่ง พี่น้อง สอง คน, พวกเขา เดิน ไปเที่ยวเล่น ที่ทำ น้ำ
 แล้ว ก็ พวกเขา ไป นั่ง เล่น ใต้ต้นหว้า. พี่ชาย เห็น หญ้า ได้
 ต้นหว้านั้น รกนัก, จึง บอก กับ น้อง ชายว่า, เมื่อ พ่อ
 เรายังอยู่ แยก เคย มา ถอนหญ้า, ใต้ต้นหว้าให้ เตียนอยู่
 เสมอ. พ่อ แยก ได้ บอก กับ ฉันทน์ ไว้ ว่า, ต้นหว้า ต้นนี้
 ย่า แยก ปลุกไว้, แยก เก็บ ลูก หว่า ขาย ได้ มูลค่า มากๆ ได้ ทุก
 ปี มา; น้อง จึง ตอบ ว่า ถ้า กระนั้น เรา จะ เก็บ ขาย ไม่ได้ บ้าง
 หรือ ? พี่ชาย จึง ตอบ ว่า ทำ ทาง แล หน้า ตา หย่าง นี้ หรือ
 จะ ขาย ลูกหว้า ไม่ เหมือน อย่าง ย่า: จะ ไม่ พ่อ ค่า เข้า บ้าน เขา.
 น้อง ชาย จึง แล ขึ้น ไป บน ต้น หว่า นกกิน ลูก หว่า อยู่ จึง ร้อง

หน้า ๔๖

คำ ใช้ สระ อา ซึ่ง เกี่ยว คำ หลาย พยางค์

ขึ้นไป ว่า, อ้าย นก ทำไม จึง มา กิน ลูก หว่า ของ ย่า
ข้าฯ จะ ฆ่า เอง เสีย ให้ ตาย. พี่ชาย จึง ว่า จะ ไป ฆ่า มัน ทำ
ไมจะเป็นบาปเป็น กาม. นก มัน จะ กิน บ้าง ก็ ชั่ง เถิด, ย่า
แก่ ปลุก ไข่ ให้ ทาน; นก กิน บ้าง คน กิน บ้าง ดี เหมือน กัน.
สอง คน เก็บ ลูก หว่า ที่ นำ กิน ได้ ไล่ พก แล้ว, ก็ ชวน กัน กลับ มา.

บทที่ ๓๐

ให้นักเรียนหาคำใช้ ในคำพ้อง สระ ำ ซึ่ง เกี่ยว ด้วย คำ มี พยางค์ หลาย พยางค์
ใน มาตรา กะ กา ผูก ประโยค หรือ หา คำ เขียน มา

—อาสา—

—ศาลา—

—ภาษา—

—มฺษา—

—ปฤษา—

—อุตล่ำห์—

นิทาน ตา แก่ สอง คน

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน มอก ให้นักเรียน เขียน

ตาคน หนึ่ง ชื่อ ตามี่; แก เป็น คน รู้ ภาษា ต่าง ๆ. เป็น คน
ชื่อ สัก ไม่ เป็น คน พด มฺษา; แก เดิน เดิน ไป พบ ตา มา นั้ง อยู่
ใน ศาลา, แก ปฤษา กับ ตา มา ว่า; การ ที่ ผู้ ไต ผู้ หนึ่ง จะ

ว่าเรียนวิชาต่าง ๆ จะสำเร็จได้ก็ต้องอาศัยความอุตสาหะ
หมั่นตรึกตรอง. ถ้าไม่อุตสาหะ พากเพียรแล้วตัวไม่ได้วิชา.
ถึงผู้รับอาสาเจ้า นายไป ทำ การ คึก สงคราม, จะ ชนะ แก่
ฆ่า คึก สงคราม ได้. ก็ ต้อง อาศัย ความ อุตสาหะ ตรึก
ตรอง ดู เล่ห์ กล พวก ฆ่า คึก, เมื่อ มี ไชยชนะ แก่ ฆ่า คึก
มาแล้ว ก็ ได้ ลาภ ยศ มี ความ เจริญ อย่าง นี้; ก็ เพราะ
ตน ของ ตน ต้อง มีความ อุตสาหะ ว่าเรียน วิชา; ตามี ตามา
ปฤชษา กัน แล้ว ต่าง คน ก็ ไป อาบ น้ำ.

บท ที่ ๓๑

ให้นักเรียน หา คำ ใช้ คำ พ้อง สระ ไอ ใน มาตรา กะกา

ผูก ประโยค หรือ หา คำ เขียน มา

—ใช้—	—ทะไ้—	—ไม่—	—ไหม้—
—ใส—	—ไส—	—อาศัย—	—สงไสย—

นิทาน เต็ก เทียว เล่น

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน บอกให้นักเรียน เขียน

เต็กคนหนึ่งไปเที่ยวเล่นริมสระน้ำ, เห็นน้ำ ไส สอาดดี,

แล้วเต็กจึง เดินลงไป ที่ทำ น้ำหมายจะ หา ตะไค่น้ำ, เห็น
 หยากเยื่อ หยักโย้อาสรีย์ เกาะติดกัน ไม่อยู่แปด ลำดาบ แล้วจึง
 หยิบดู. ก็เกิดสงสัยว่าไม่ใช่ ตะไค่น้ำ; ตะไค่น้ำผู้
 ใหญ่เขาเคยเก็บเอาไป พอกก็ชะเพื่อเราแปดใช้; คิดแล้ว
 ก็เลือกใส่ไปเสียที่น้ำใส ๆ. แล้ว กลับเดิน ขึ้นมาเห็นไฟ
 ใหม่ น้ำลุดกามา. แล้วไฟ จะไหม้แล้ว ก็ กลับ มา

บทที่ ๓๒

ให้นักเรียน หาคำใช้ ใน คำ พ้อง สระ เขา ใน มาตรา กระกา

ผูก ประโยค หรือ เขียน มา

—เท่า—

—เท่า—

—เท่า—

—เท่า—

นิทาน ยาย กระ กา

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน บอกให้นักเรียน เขียน

ตา คนหนึ่ง, แกเป็นคน แก่ แก่ ชราอยู่กับ ยาย เก้า
 สอง คน ตา ยาย อยู่ ใน กระท่อม น้อย ด้วย กัน. ตา จึง
 พูดกับ ยาย ว่า: กระท่อม น้อย ของ เรา นี้, จวน จะ

ล้มไปแล้ว. เรา จะ ไปซื้อ เสามา ค้ำไว้ให้ตรง; ยาย
จึงว่า, วันนี้ ก็เป็นวันเสาร์, เธอจะไปซื้อเสา ที่ไหนเสาราคา
เท่าไร? เธอเถ่าจึงว่า, เขามีขายที่ไหนเราไปซื้อที่นั่น.
เขาขายกัน ราคาเท่าไร, เราก็ซื้อ ราคาเท่านั้น; พูด
เท่านั้นแล้ว เธอเถ่าก็เดินถือไม้เท้า ไปซื้อเสา เมื่อวันเสาร์.

บท ที่ ๓๓

ให้นักเรียน หาคำใช้ คำ พ้อง ใน มาตรา กง

ผูก ประโยค หรือ เขียน มา

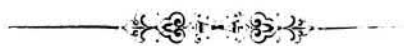
—สั่ง— —สั่งชี้— —ยาง— —ไทร ยางษ์— —วง—
—วงก่— —วงค์— —พวง— —สิง— —สิงห์— —พง—
—พงศ์— —สง— —สงฆ์— —ประสงศ์— —สง—
—ระหง— —หงส์— —พะอง— —องค์— —ช้าง—
—ค่าง— —ประยงค์— —ยง—

นิทาน นก ยาง

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน มอก ให้นักเรียน เขียน

นก ยางสี ขาวเหมือนสั่งชี้, เป็นนก งาม ดี บินร่อน

วง มา จับ อยู่ ที่ ต้น มะสัง ข้าง คลอง มหา วงก์, ทา คง
 แก แล เห็น ก็ คิด พวง สงสัย. นก ยาง เปน วงษ์ ตระกุด นก,
 แล มา จับ เจ้า สิ่ง อยู่ ข้าง คลอง มหา วงก์ นี้: เหตุ ไต
 จึง ไม่ กลัว สิ่ง ไต ใน พง รก จะ แอบ จับ กัด กิน. สิ่ง ไต
 นี้ รูป ร้าง ใหญ่ ไท; เปน พงศ์ ตระกุด ราชสีห์ ใน ทา ไท เท่า
 ผล หมาย สง สุก, ตูตัน น่า กลัว. พระ สงฆ์ ไป อดงค์
 ประสงค์ จะ สรง น้ำ ที่ คลอง มหา วงก์, เจอะ สิ่ง ไต เข้า
 ต้อง พา กัน วิ่งหนี เข้า ป่า ระหวง พงไฟ; แล้ว ต้อง หา
 ไม้ ใผ่ ทำ พะอง พาด หนี ขึ้น ไป บน ต้น ประยงค์. พระ สงฆ์
 องค์ ที่ กล้า ๆ ก็ แอบ อยู่ ข้าง ๆ ทาง, สิ่ง ไต ก็ ไม่
 เห็น เห็น แต่ ฝูง สิง ค้าง ใน ป่า ตง พงไฟ นั้น, ขึ้น
 ที่ สุด แต่ พระ ยา หงศ์ ที่มี ปีก บิน ได้ ก็ ตกใจ หนี ไป ลั่น, ไม่
 มี ผู้ ไต อาจ องค์ เข้า ยิง ยุทธ กับ สิ่ง ไต ได้; นก ยาง
 ชาว เหมือน สี่ สังข์, ซึ่ง กล้า หาญ แท้ ไม่ กลัว สิ่ง ไต เลย,
 ขรอย ว่า จะ ไม่ ได้ คิด กล้า สู้ สิ่ง ไต, คง จะ พวง หลง
 คอย กิน ปลา ใน คลอง มหา วงก์ นี้ เอง.

บทที่ ๓๔

ให้นักเรียนหาคำใช้ในมาตรา กน

ผูก ประโยค หรือ หา คำ เชี่ยน มา

—กั้น— —กั้นที่— —ฉกรรจ์— —กรรณิกา—
—ขุ่น— —ขันธ์— —ขจรค์— —คั่น— —สำคัญ—
—ควรรัก— —ประจัน— —จันทน์— —จันทร์—
—อศักรรย์— —ฉนั้น— —ฉนั้นที่—

นิทาน ตำนาน

ให้นักเรียนอ่านจบแล้วครูอ่านบอกให้นักเรียนเขียน

ทา คุรุ กัณ ุณ คน ตำคัญ เก่ง ภาจ ฉกรรจ์ นั้ก, แก เปน
 คุรุ คุรุ ถือ พระ ธรรม์ ำ ทำ ทาง ชั้ น มา ก. แก เกณ ุ์
 พหล พล ชั้ น ุ์ ทำ ทำ เข้า ะบ ะจัน ุ์ บา ด กับ พล กุณ ุ์ กัณ ุ์.
 ชาว บั้ น ุ์ ตเลียง เฮ ฮา นั้ น ุ์ สนุก; อยู่ มา ว ุ์ น ุ์ หนึ่ง เปน
 วัน ุ์ จัน ุ์ ทร, แก ออก จาก บั้ น ุ์ กัณ ุ์ ร่ม ไป คัณ ุ์ หนึ่ง เติ น ไป
 ตาม หน ทาง, พบ หญิง คน หนึ่ง มี คุรุ วั, ถือ ตอก
 จัน ุ์ ณ์ แด ตอก คุรุ วั น ุ์ กิ มา. ทา กัณ ุ์ จั้ ง ถา ม ว่า

จะเก็บ ดอก วรรณิกาไปทำไม; หญิง คน นั้น จึง บอก
 ว่าจะไป บุปผา ถิ่นที่เทศน์, ฉับรับ เขาไว้ ถิ่นที่ หนึ่ง;
 ตา กันได้ ฟัง ตั้ง นั้น ก็ คิด อัจฉรย์ใจ ว่า, ควร เรา จะ
 ไป ดู เล่น ชัน ๆ, แต่ สัตว์ มี กรรม อด ส่ำ ที่ ไป ฟัง เทศน์
 เอา บุญ. ก็ แต่ เรา นี้ เบน ถึง บุษ ยัง เพิกเฉย เสีย
 ใน การ บุญ ประพฤติ แต่ ความ ชั่ว ต่าง ๆ ไม่ สม
 กับ เรา เป็น บุษ เลย. อย่า กระนั้น เลย ความ ชั่ว เรา
 จะ ละเสีย ให้ หมด จะ ประพฤติ แต่ ความ ดี ต่อ ไป; ทั้ง แต่
 นั้น มา ตา กัน ก็ ประพฤติ แต่ ความ ดี ทุก วัน ๆ, หา เข้า
 บลา! ไป ถวาย ให้ พระ ฉับ แล้ว; แก แนะ วิธี ไกล ฉับ ที่
 กาย กถอน แก่ สมภาร จันทร วัด ปาง ยิชน.

บท ที่ ๓๕

ให้นักเรียน หา คำใช้ ใน มาตรการ กน

ผูก ประโยค หรือ เขียน มา

— ทน —	— ธรรม —	— ถิ่นที่ —	— บุค บัน —
— บันใด —	— บุญญ์ดี —	— บรรทม —	— บรรจบ —

—บรรเทา— —บัน— —บันหา— —บัญญัติ—
—พัน— —พรรณ— —พรรณนา— —พันธุ์—

นิทาน เรื่อง ผล ของ กรรม

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน บอกให้นักเรียน เขียน

การ ที่ ประพจน์ ชั่ว, จน ผล มา ตาม ทัน แล้ว ก็ ร้อง
รับ โทษ ที่ ทัณฑ์ ที่ ร้ายแรง; ถึง ที่ เปน ธรรม ก็ ยัง ให้ ผล ไม่ได้.
ถึง จะ บุ ก บัน ฝ่า ฝืน อย่าง ไต ก็ ดี, ความ ชั่ว นี้ มี หน ทาง
ทำ เนิน มา ถึง เปน ลำ ดับ ๆ กัน บัน ไต. ไม่มี ใคร จะ บัง คับ
บัญญัติ หรือ บัญญัติ กำหนด มาก น้อย ของ กำ ลัง วิบาก เลย,
โดย ที่ สุด นารายณ์ ซึ่ง มี ฤทธิ บรรพต อยู่ ใน เกษียร สมุท. ถึง ถึง
กำหนด บรรจบ ครบ ปี แล้ว ต้อง แบ่ง ภา คย์ เหมือน กัน;
ก็ บรรเทา ชีวิต ทั้ง ปวง ของ สัตว์ นี้, จะ แบ่ง บัน ไป ฝาก
ฝัง ไว้ แก่ ผู้ ไต อย่าง ทัศ กณ ฐัน นี้ ก็ ไม่ได้ เลย. นัก บราหฺมณ
ผู้ มี บัญญา ได้ คิด เปน บันหา ธรรม ไว้ เล่า ว่า, ฝ่า พันธุ์
สัตว์ ทั้ง หละ ย ที่ มี พร รณ เพศ ต่าง กัน อย่าง ไต ก็ ดี: จะ
พร รณ นา กว่า หมื่น แสน โกฎิ กติ บั ระ กวาว ฟ้า ก็ ตาม. ถ้า

เวรมา ตาม ท้น แล้ว ต้อง รับ ธรรมตา; ผลของ ความ
ที่ความชั่ว ที่ตน ประพฤติโดย แท้, ทุก กระจอก งอก ง่อย นี้.

บทที่ ๓๖

ให้นักเรียน หา คำ ใช้ คำ พังใน มาตรา กน
ผูก ประโยก หรือ หา คำ เขียน มา

--วัน--	--นิรันดร์--	--อริญ--	--วัน--
--วาง วลี--	--วลี--	--วรรณ--	--สวรรณ--
--สัน--	--สัญญา--	--สรรค์--	--สรรพ--
			--อาสน์--

นิทาน

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน บอกให้นักเรียน เขียน

ชาว ป่า อริญ ตั้ง ชาว บ้าน อริญญิกนี้ ตั้ง ทำ มา หา กิน
ด้วยการ ทำมิต ขาย เปน นิรันดร์. ถ้า วันใด พร้อม ๆ กัน
เสียง โรม วัน กัน ที่ เหล็ก, ตัว เปน เกลี่ยว เหมือน เถา วลี;
ถ้า ใคร ทำ ได้ มาก มี ครู ใหญ่ คอย ให้ บำเหน็จ วาง วลี. แต่ ช่าง
เหล็ก นั้น, จะ ให้ ทำ สุวรรณ ไม่ สัน ทัด; มิต ของ เขา
นั้น สัญญา ได้ ว่า, คม คด ขด สัน. เพราะ เขา ได้ เลือก

หาคำใช้ ใน คำพ้องในมาตรา กน

หน้า ๕๕

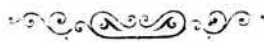
สัตว์เหล็กที่ตั้งแห่ง.

แต่ สรรพเหล็กที่ตั้งอื่น

จะเหมือนเหล็ก อรัญญิก นั้นไม่ได้.

ชาวเมือง นคร

สวรค์ก็ชอบใช้.

บทที่ ๓๗

ให้นักเรียน หาคำใช้ คำพ้องใน มาตรา กน

ผูก ประโยค หรือ หาคำเขียน มา

—กาญจน์—	—กาน—	—กาฬ—	—การ—
—ประการ—	—อาการ—	—กาล—	—จำกาน—
—อังคาร—	—จาน—	—พิจารณา—	—อาจารย์—
—ชาน—	—ชาญ—	—เพดาน—	—กระดาน—
—กัณฑ์—	—พงษาวตาร—	—บันฑิต—	—ตาสี—
—ทาส—	—ตาน—	—ทวน—	—ธาร—
—ชำนาน—	—บาน—	—บาญชี—	—บาล—

นิทาน

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน บอกให้นักเรียน เขียน

พวกเรียงที่ แขวง เมืองกาญจน์บุรีนั้น

อาศัย ป่า

ไม้ที่รกรกๆ. แล้ว ก็เกณฑ์ พล ก่น วาน กาน บ่าไม้จนเต็ม,
 แล้ว บวง ฝรั่ง พระ กาพ ที่ ศาล เทพารักษ์, ขอ ให้ การ
 งาน ทก ประการ สำเร็จ; ถ้า เห็น คน ไน อากา พิกด
 พิกด ใน กาล ไต, เน ที่ รำ คาน ใจ ชาว เมือง ก็ บวง ฝรั่ง
 พระ อังคาร ใน วัน อังคาร นั้น. ถือ กัน ว่าเป็น มงคล
 หาเล่า เข้า เปิด ไก่ ไล่ งาน ไป กัง ไว้ พิจารณา ทวจ ทรทว่า
 ผู้ ไต, ควร จะ เป็น อาจาย์ เชี่ยว ชาญ ชำนาญ ตี, ก็ ให้ มา
 ขึ้น ที่ ใน ศาล; ศาล นั้น ข้าง บน ภาต. พตาน ข้าง ล่าง ปู กระดาน,
 แล้ว รำ นอก ขาน เฉลียง ไว้ สำหรับ เมื่อ ถึง คราว ก็นั ตาร. จะ
 ใต้ ไต่ ไป หลัง ศาล อ่าน โง่ การ เรื่อง พงษา ทาร, เชิญ ผู้ ให้
 บัน ทาล โรค ทาน ทวาง, ชั่ว ัน ที่ ภาสุ คอ เต็ก ให้ หาย แล้ว
 หยอด น้ำ ตาล ให้ เต็ก กิน. แล้ว จับ คน แก่ ขธ ทาน
 ให้ าบ น้ำ ใน หัง ฮาร, ให้ เช น้ำ นาน จน หนาว คัว
 สัน เนี้. ข้า ะ ว่าเป็น การ สำราญ บาน ใจ. แล ถือ ว่า ยม
 พวกล จะ ได้ จิต บาญชี, คน ที่ ทำ การ บวง ฝรั่ง เทพารักษ์
 ไ้ น ... , ด้วย ความ หลง ถึค ผู้ ของ ตน.

บท ที่ ๓๘

ให้นักเรียน หาคำ ใช้ คำ พัง ใน มาตรา กน

ผูก ประโยค หรือ หา คำ เขียน มา

—พาน— —พาล— —ภร— —วาน— —สำราญ—
 --สระ-- --ศาล-- --สังสาร-- --หาญ-- --อาหาร--
 --ทหาร-- --ทาร์--

นิทาน ชะโมย พาน

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน บอก ให้นักเรียน เขียน

ทาสี แก่ บอกกับทาสีว่า, เมื่อวานนี้ พวก ทหาร กับ พล
 ตระเวนจับ มนต์ ชะโมย ส่งไป ศาล โบริสภา; ทาสี จึง ถาม ว่า
 เหตุ อย่างไร กัน จึง จับ กัน ไป. เออ! ใ้ ยิน เขา ว่า, ชะโมย
 คนนี้ ถัด หาดู เทียบ ระ ฆาน พาล เกะ กะ, จึง ราว ชาวบ้าน
 ไม่ ให้ ได้ ความ สำราญใจ. เมื่อ วาน นี้ และ มัน แอบ ขึ้น
 บน กุฏิ สม ภาะ; เห็น ท่าน สมภาร มัว นั่ง สอน ให้ ลูก
 ศิษย์ หาร เดช อยู่, มัน ลัก เอา พาน แหก ที่ ท่าน สมภาร
 ท่าน คิด ใจ ด้วย ธาร สัม ; ทั้ง ใจ ข้าง หลัง. มัน สำคัญ ว่า

พาน ตี, ฉวยฉิ่งหนีไปได้: ท่าน สมภาร ถกฉิ่งตาม
ร้องให้ทหารจับ, มันฉิ่งหนีไปโดนเจ๊กชายเข้าสารล้ม
ตง. พวกทหารมาทันจับได้ มีคมมือไฟล่ตึงนำตัวไปส่งศาล.
ทำหน้าซื่อๆ คิดๆ ที่นำส่งสาร. พ่อ แม่ มันไ้มี
มันไปติดอยู่ที่ศาล ก็ต้องอดอาหารตาย; ทาสจึงว่าสม
น้ำหน้า มันๆ อยากรเป็นคนพาล, ประพฤติไม่เป็นแก่น
สารให้มันติดเสียให้ตาย, ชาวบ้าน เราจะได้มีความ
สำราญใจ.

บทที่ ๓๙

ให้นักเขียนหาคำฟ้องใน มาตรการ

ผูกประโยค หรือ หาคำเชื่อมมา

—กะดิน—	—กะจูน—	—บิน—	—ระบิด—
—บิณฑ—	—สิน—	—โกสินทร์—	—ศิลป์—
—ศีล—	—สัญญา—	—บางปอิน—	—อินทรีย์—
—พระอินทร์—			

นิทาน นาย สิ้นใจบุญ

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน มอกให้นักเรียน เขียน

นาย สิ้น เป็น คน ถือ คีรี, แล ให้ ว่า เรียน รู้ ศิลป สาสตร
 ชำนาญ, ทั้ง รอบรู้ บัณฑิต ภูมิ หมาย, จะ ตัด สิ้น
 ความ ประสพ ไหม้ ต มพิ ไนย ก็ ถู ก ต้อง ภัย ระวัง ระวัง ความ; วัน
 หนึ่ง เขา ตาม เสด็จ ขึ้น ไป เกาะ บาง ปิน, เขา ได้ ไป
 ทอด กระ จู๋ น วัด เมือง อินทร์ แล้ว. ได้ ถวาย อาหาร
 บิณฑบาต แก่ สมภาร อินทร์, แล ขวน ใจ มนต์ กับ ต้าย
 สาย สิณ จน์ ทาน มา: ครั้น ล่อง เรือ มา ปะ ตัน กระ ดิน ก็ จอด
 เรือ เข้า เก็บ ดอก. เห็น นก อินทรีย์ ใหญ่ บิน ใน อากาศ,
 ก็ ตก ใจ จน อินทรีย์ ร่วง กาย ของ ตัว สิ้น สด ทก สท้าน, จึง
 เลย ล่อง เรือ เข้า มา กรุง เทพ ฯ พอร ัตน์ ไกล สิ้น ทร ศก ๑๐๘ พอดี
 ได้ แล่ กุศต ให้ ญาภิ เปตา หัก ไป.

บท ที่ ๔๐

ให้นักเรียน หา คำ ใช้ คำ พ้อง ใน มาตรา กน

สุก ประโยค หรือ หา คำ เขียน มา

— กุน — — กุญแจ — — พิกุล — — จุน — — จุน — — จด —
 — วุน — — การุญ — — ทารุณ — — ตรุณ — อรุณ —

นิทาน ตาโป้

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน บอกให้นักเรียน เขียน

ตาโป้ แะ เดินไป พบ เด็ก ตระกูล หมู่ มั่วหลาย คน, พา
กัน มา เก็บ ดอก พิกุล อยู่ ใต้ ต้น พิกุล, ตาโป้ จึงถามว่า,
หนเอง มาเก็บ พิกุล ที่นี่, เอง เห็น ลูก กุญแจ ของ มา มา ลืม
ไว้ ที่นี่ หรือ เปล่า? เด็ก คน หนึ่ง จึง บอกว่า, เมื่อ ก็ นี้
ฉัน เห็น เด็ก ทารุณ หยาบ ขี่, มัน ขี่ มา เอา ไป โยน เสีย ที่ โน้น แล้ว.
ตาโป้ จึง ว่า เด็ก คน นี้ ขน จริง ๆ ไม่น่า จะ การุณ, ชอบ
แต่ เขียน เสีย ให้ หลอก เป็น จุน จึง จะ ที่. แล้ว ตาโป้
จึง ห้าม เด็ก ว่า, เอง อย่า เดิน ถอย หลัง รุน กัน ไป จะ
กระแทก ไม้ ที่ เขา จุน ต้น พิกุล ไร่ ตั้ง แต่ ปี กน นี้, มัน จะ
พลัด ตก ตก คีรี สะ เอง. แล้ว จึง ถาม ว่า, เอง จะ เก็บ
ดอก พิกุล ไป ทำ ไหม. เด็ก จึง บอกว่า, ฉัน จะ เก็บ ไป รัย
พวง มา โดย, ถวาย เณร เทศน์ ถิ่น ที่ จุลพน ที่ วัด
อรุณ; ตาโป้ พุด กับ เต้า พลง เทียว หา ลูก กุญแจ
พลง, ไม่ได้ แล้ว ก็ กลับ มา บ้าน.

บท ที่ ๔๑

ให้นักเรียน หาคำใช้ คำ พ้อง ใน มาตรา กน

ผูก มระโยค หรือ หาคำ เขียน มา

—คน— —คน— —ทน— —ทล— —ตะบุน—
 —การบุน— —บรณ— —มน— —ประมด—
 —มด— —สุรย์— —สนย— —สญ—

นิทานสาโหร

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน บอกให้นักเรียน เขียน

ตา ครู คน หนึ่ง เป็น หมอ ตู, เป็น ที่ เชื้อ ถือ ของ ชาว
 บ้าน, แก ตู สุรย์ ตู จันทร แ่งน นัก. ถ้า จะ มี สุรย์ มี จันทร
 แล้ว แก ต้อง คุณ ทารุณ ตู เสีย ให้ แ่งน ก็น. แล้ว จึง ต้อง
 กราบ บังคม ทล เจ้า นาย ให้ ทรง ทราบ เป็น พยาน: ตา หมอ
 โหร คน นี้ ไม่ สู้ จะ มั่ง มี บริบรณ นัก. ที่ บ้าน แก ให้ คน
 มุงดิน ขึ้น เป็น ไก. แล้ว ปลุก ขึ้น คน, แดปลุก โรง ไร่ ใหญ่
 โต สำหรับ รับ ถ่าน ตะบุน กับ การบุน ไร่ ชาย. ลูก
 คำ มัก พอใจ มา รับ ตาม มด ราคา ที่ เขา ชาย กัน. ว่า กัน

ตก ลง ประมุข กัน แล้ว ลูก คำ นั้น ก็ รับ ไป ชาย. ของ นั้น ก็
ไม่ สูญ; ครั้น ลูก คำ ไป ชาย ได้ มุล คำ มา แล้ว มา ให้ กับ
ตา หมอ ไหว่ ทุก คราว ทุก ครั้ง, แก เลี้ยง ชีวิต มา
ด้วย การ คำ ชาย ไม่ ถ่าน ตะบูน กับ การ บูน แล ผัก คูน
เป่น นิ จ มา.

บท ที่ ๔๒

ให้นักเรียน หา คำ ใช้ คำ พัง ใน มาตรา กน
ผูก ประโยค หรือ หา คำ เขียน มา

—เห็น— —เชิญ— —เกณฑ์— —เกน— —เถน—
—เถร— —ระเนน— —ถาม เณร— —หก คะเมน—
—พระเมรุ— —เวร— —เวน—

นิทานคนหก ถ่ม

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน บอก ให้ นักเรียน เขียน

มี ชาย เชิญ ใจ คน หนึ่ง, รับ จ้าง เห็น เรือ พย เลี้ยง ชีพ,
วัน หนึ่ง ถูก เกณฑ์ ราชการ, จึง แวะ เข้า ไป ใน วัด พบ

ตาเถน นุ่ง เหลือง ยืน อยู่. สำคัญว่า พระ มหา เถร ก็
จะหลีก โดน พี่นอีก คน หนึ่ง ก็พา กัน ล้ม ระเนน ระนาต
ตาม กัน: สามเณร มา เห็น คน หก คะเมน ล้ม อยู่ ข้าง
เสา เเมรุ, ก็ คิด ว่า ชาย นี้ ทรอย จะเข้า เหว หนี นาย มา,
จึง พา ทิ้ง ไป เวน ให้, แก่ นาย เหว เหว รับ ไว้.

บท ที่ ๔๓

ให้นักเรียน หา คำ ใช้ คำ พ้อง ใน มาตรา กน

ผูก ประโยค หรือ หา คำ เขียน มา

—กน— —กต— —คน— —ระคน— —มงคล—
—จลาจล— —ชน— —ชนม์— —ทน— —ทนค้—
—บน— —คำบล—

นิทาน เถน กต

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน บอก ให้นักเรียน เขียน

เจ้าองค์หนึ่งว่าทางชอบ กต, ท่านว่า ได้เห็นเณรเรียนอักษร
มาถึง มาตรา กน, ทำ กต อุบาย ได้ หลาย อย่าง, ให้ คน

ทั้งหลาย ผล เห็น เป็นพิภพ พิการไปได้, ท่านเอา ถั่ว
กับ งา มารคน กันเข้า แล้ว แจกให้ ฝูงชน ทั้งหลาย
ว่า ปณมรต, ท่านได้ห้าม เณรว่า คนจะแตกตื่น กันจะเกิดจลาจล
ขึ้น; พระชนม์ ของเจ้านั้น มากเกือบ ๘๐ แต่ยัง
ทน ทาน แขง แรง, พระทน ตี ก็ แน่น แค้น, เคี้ยว
เมสึดม เหมไต้, ใน ตำบล นั้น, มี คน นับ ถือ มาก,
บนบาน บวงสรวง คล้าย กับ เจ้า เทพารักษ์ ที่ ศักดิ์สิทธิ์
เหมือน กัน. เมื่อ ผู้ใหญ่ ควบคุม เณร ก็ ชื่อ .

บทที่ ๔๔

ให้นักเรียน หาคำ ใช้ คำ พ้องใน มาตรา กน

ผู้ประโยค หรือ หาคำ เขียน มา

นิพเพช	พช	พน	มน	มณฑา
นิมนต์	มนตร์	จน	กัจจวล	
สโธณ	สน	กุศล	ทน	โกธาทล

นิทานคน อ่าน หนังสือ

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน บอก ให้นักเรียน เขียน

จน พล แก้ว แก่ อ่าน พระ ราช นิพนธ์ ว่า ด้วย พลทหาร
 ตาม ห่มั่น, ต่อไป อักษร มน มัว ตัวไม่ ชัด, เนื้อ ความ
 จะ ว่า มณฑา, หรือ มณฑล แก่ไม่ เข้าใจ; พอ เผลา
 พระ มา สวด มนต์, แก่ ก็ นิมนต์ พระ ให้ อ่าน พระ ก็ อ่าน
 จน ไป, ยิ่ง สับ สนจน ไม่ได้ ความ ที่ ให้ เกิด กังวล,
 สน ใจ ใน เรื่อง พระ ราช นิพนธ์; ทั้ง จะ ทำ บัญ ทำ กุศล
 ด้วย. ก็ ยิ่ง ไม่ รู้ ทำ บล หน ทาง ว่า จะ คิด อย่าง ไหว. บัง
 เกิด โกลา หล วุ่น อยู่ใน ใจ คน เดียว, ไม่ เปน อัน พัง
 สวด มนต์, จน พระ กลับ วัด.

บทที่ ๔๕

ให้นักเรียน หา คำ ใช้ คำ พ้อง ใน มาตรา กน

ผูก ประโยค หรือ หา คำ เขียน มา

โง่— —โง่— —โง่— —โง่—

นิทาน ตาโง่

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน บอก ให้นักเรียน เขียน

ตา คุ คน คนึง แอ น ทุ

เด็ก ๆ ของ ตา คุ

นัก. ชาวบ้านทุกคนถ้าของหายแล้ว, มักพากันมาให้แกตุ.
 เราหายว่าได้ที่ก็ยิ่งได้, ทายว่าสูญก็ยิ่งสูญ;
 เบน ที่นับถือของ ชาวบ้าน มาก. แกเลี้ยงชีวิต
 ด้วย การ หมอ ตูมานาน; อยู่มาวันหนึ่งพวกโจร
 ฆาต. มันพากันไปจับทาหมอใครๆ หนึ่ง พวกโจร
 โจรลงไปในน้ำ. อ้ายโจรไหนได้จับทาหมอใครได้,
 เขาถืออกมัดมือทาหมอใครให้ ไหนโคงเทงอยู่กับถึงไม้. มัน
 เขียนไว้กลาง แล้วถามว่า, แกจะเป็น หมอ ตูต่อไป
 หรือไม่? เราถือเอาของชาวบ้านไป ซ่อนไว้ที่ไหน แก ตู
 เราอยู่ที่นั่นๆ ชาวบ้านไปเอาของมาได้, ก็เพราะ
 เราถือถือ ทำให้เราขอ. แกจะดูให้เขาทำอะไรอีก
 อะไรๆจะไม่ดู. ถ้าขึ้น จะดูให้เขาทำอะไร, เรา จะ
 ดูให้ ไหนตาย อยู่ที่นี่; ทา หมอ ใคร กลัว จะ ตาย,
 เขาก็รับว่า, ไม่ดูต่อไปแล้ว. พวกโจรก็แก้ทา หมอ ใคร
 ฆาต. ให้ ไปบ้าน. ทั้งแต่นั้นนั้น มา ทำ หมอ ใคร ไม่ ดู
 ไปไหนอีกต่อไป.

บท ที่ ๔๖

ให้นักเรียน หา คำ ใช้ คำ พ้อง ใน มาตรา กน

ผูก ประโยค หรือ เขียน มา

--ทะกอน--	--กร--	--อากร--	--มึง กร
--ชอน -	--สิ่งชร -	--คชน--	นคร
--ละคร--	จอมน--	--จว--	--ตอน -
			--อตร
ทอน -	--อนาทร	--วิโนยธ	

นิทานชุด

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน บอกให้นักเรียน เขียน

ตากอนและฟาตุกเดินออกจากบ้าน, จะไปชวน ยายคอน
ไปดูละคร, เพยายคอน แกนั่งทอนพื้นอยู่ที่เนินสิ่งชร, ยาย
คอน แกถามว่า, จะ ฟาตุกเดินไปไหน, ทา คอน จึง
บอกว่า, เราจะไปดูละคร, ที่โรงละครเขา ปฏิสังขรณ์
ล้อม ขึ้นใหม่ ๆ ดู แปลก กว่าแต่ ก่อน. ทั้ง ตัว ละคร
ก็เล่น ดี ด้วย; ยาย คอน จึง ว่า ได้ ยืน เขา พด กัน ว่า, พาก
ละคร เขา ผูก ภาษี อากร มา; ถ้า ใคร ไป ดู ต้อง เสีย ภาษี
จึง ได้ ดู. ทา คอน จึง ว่า ควร เสีย ก็ ต้อง เสีย แก จะ
ไป ดู ด้วย กัน ก็ ไป, ยาย คอน จึง ว่า ฉัน ทิด ธุระ เสีย แล้ว,

คำ การณ์ ที่ ศ, ม, ส, ส, ส, ส

มีความ อนาคต รื่น ใจนี้; ด้วยญาติของ ชื่อนี้ นาย จอน
อยู่ บ้าน นา ตอน ข้าง ทิศ อุดร นั้น. เขา ลง มา พ้อง อุทธรณ์
กรม การ. กรม การ เขา หา ว่า, นาย จอน คบ คน จร;
เขา ตอน จึง ว่า สม กับ คำ เบา ภาณ ท่าน ย่อม ว่า, คบ คน จร
เมื่อ หนึ่ง มอน หิน; จึง ได้ ความ ลำบาก เมื่อ แก่ ไม่ ไบ
เมื่อ ใน นศร คุ ละคร ตาม ใจ เกิด. ชื่อนี้ ขอน้ำ กิน สัก ที่
ซึ่ง ไร่ ไร่ ไป. นาย ตอน จึง บอก ว่า น้ำ ใน กระถาง
เมื่อ ไร่ เห็น จะ เป็น ชี ติระ กอ, ไร่ ไร่. ถ้า ไร่ ไร่ ดิน ลง ไบ
เมื่อ ไร่ น้ำ หน้า ภู พระ ไร่ ไร่. น้ำ ไร่ ไร่ ตาม ชะบ ไร่
เมื่อ ไร่ พาลูก ไป กิน น้ำ ไร่ ไร่. นาย ตอน ไป ไร่ ไร่.

บทที่ ๔๗

ให้ นก เรือน นก ไร่ ไร่ ใน มาตรา กน
ผูก ประโยค หรือ หา คำ เขียน มา

พ. พอน	--พร--	--อากร--	--อมร--
มอญ	--มอญ--	--วอน--	--ถาวร--
สอน	--อักษร--	--เกสร--	

นิทานตัวมอญ

ให้นักเรียนอ่าน จบ แล้ว ครู ถาม บอกให้นักเรียน วิเคราะห์

ชาย คน หนึ่ง ชื่อ ทาสอน, เห็น เดิน ไป ใน บ้าน พัง
 พอน, ได้ จับ พัง พอน ได้ ตัว หนึ่ง. แล้ว ก็ ตบ ตา
 พบ พวก มอญ ได้ จับ ตัว มอญ ที่ ศาล เจ้า, ทาสอน จึง
 ถาม พวก มอญ ว่า, แก จะ จับ ตัว มอญ ไป ทำ ไหม? แก
 ไม่รู้ ฤๅ เขา เขียน เป็น ตัวอักษร ชัด ไว้ ที่ ศาล เจ้า! ว่า มัน ต้อง เสีย
 ภาษี าก ไร ถ้า ใคร จับ ตัว มอญ. แล เก็บ เกสร บัว ใน สระ;
 ก็ ให้ ไป วิ่ง ขอน ขอ พร แก่ ราม เทพ ารักษ์ ที่ เขา ทำ ไว้ ใน ศาล,
 ทรง เครื่อง อารณ์, ขุน าม ขว รว กะ หมู มร
 เทพ าดำ ใน ชั้น ฟ้า, เขา ทำ ไว้ ตู ลา วร มัน คง,
 พวก มอญ ได้ ยิน ทาสอน บอก ขยาย ชั้น นี้น. ก็ เข้า ไป หา รูป
 เทพ ารักษ์ ที่ ศาล, วิ่ง ขอน ขอ พร แล้ว ก็ จับ ตัว มอญ แล
 เก็บ เกสร บัว กลับ มา บั น. ส่วน ทาสอน ก็ ไม่ มา ได้ อารณ์
 เขา พัง พอน กลับ ไป บ้าน ของ ตน.

หน้า ๖๖

คำพัง ใน มาตรา กน

บทที่ ๔๘

ให้นักเรียนหาคำใช้คำพัง ใน มาตรา กน

ผูกประโยค หรือ หา คำ เขียน มา

ชวน — — ประชวร — สำนวน — นวล —
— สนวน — สรวล — — อิศวร —

นิทานเด็ก เดี่ยวเล่น

ให้นักเรียนอ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน บอกให้นักเรียน เขียน

เด็กสอง คนชวน กัน ว่า. วันนี้เราไปดูเขาแห่ พระ
อิสวร ด้วย กัน หรือ เด็กคน หนึ่ง จึงตอบว่า, เขาว่าเจ้านาย
ท่าน ทรง พระ ประชวร, การแห่พระอิสวรเขาเลิกแล้ว
ไม่ใช่หรือ? เขา ยังไม่เลิก. คนเขาเดินสวนเรา มา
เมื่อ ก็นี้, เขา พูด กัน ว่า. เขา ตั้ง กระบวน แห่ แล้ว.
คนเขาพากันไปดู, เขาผิดหน้านวล ๆ เขาสรวล กัน เขาไปตาม
ถนน. เด็กเพื่อน จึง ตอบ ว่า, ไม่ควร จะ พูด ให้ เบน
สำนวน, จะไปดูแห่พระ อิศวร ก็ไปซิ, แล้วก็ พา
กัน เดิน มา ตาม ถนน.

บทที่ ๔๗

ให้นักเรียน หา คำ ใช้ คำ พ้อง ใน มาตรา กน

ดู ประโยค หรือหา คำ เขียน มา

—เนียน—

—จำเนียร—

—ตะเพียน—

—เพียร—

—กระเรียน—

—เคียร—

—เกียตณ—

นิทาน

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน มาดให้ นักเรียน เขียน

เด็กคนหนึ่ง นับเกียตณอายุได้ ๑๑ ปี, แต่เน
 คนรักในวิชาความรู้, บัญญาไม่ที่จำอะไรไม่ได้
 ครั้นจำเนียร กาล นานมา, เด็กคนคนนั้น รู้ คึก ท้ว ขึ้น
 ได้ว่า, คนทุกคนมีวิชาเนเครื่อง พระเสริฐเป็น อา
 ภรณ์เครื่องประดับ สำหรับ ตัว, งามยิ่งกว่า คนที่ไม่มีวิชา
 ควรที่เราจะระนง หักห้ามมิสการ, ขึ้นเหนือเคียร เคารพใน
 คร อาจารย์แบบที่ทั้ง, แล้วเราจะตั้ง ความเพียรให้แบบ
 เนียนชอบ, จะ คิด กระ เบียด กระ เลียนหาเวลา ศึกษา
 ความรู้, จึงจะสมควร แก่ ตัว เราที่เป็น ชาย,
 เรา จะ ตั้ง ความ เพียร ให้เหมือน กับ คน ที่ เขา เชื่อว่า น้ำ มัน ปลา,

ตะเพียนฉนั้น, เด็ก คน นั้น ตกถูก ทรง ตี แล้ว ก็ ตั้งความ
เพียรมา ทุก ๆ วัน จน ได้ สำเร็จ ใน วิ ชาติ ทั้ง บ่วง
บท ที่ ๕๐

ให้นักเรียน หา คำ ใช้ คำ พ้อง ใน มาตรา กณ

ผูก ประโยค หรือ หา คำ เขียน มา

เชื้อ -- -- ชึงเทิน -- -- สะเทิน --
เนิน -- -- ตำเนิน --

นิทาน จักร ม้า

นายขาว นายเขียวดำ เราพา กันไป ดู เขา จักร ช้าง
ตอบ กัน ว่า นายเขียวดำ ไปดู ไปดู. แล คอย ฉับ
อยู่ นี่ ก็ หมด ไป อยู่ อยู่ อยู่. คราว นี้ จะ ไป ก็ อยา เขา
จะ อด ไป ไป บ้าน หมด ไป ไป อด ไป อด ไป. นาย
เขียวดำ อด ไป อด ไป อด ไป อด ไป อด ไป. นาย
ขาว อด ไป อด ไป อด ไป อด ไป อด ไป. ถึง ช้าง แดง ของ
มารา ก็ อด ไป, นายเขียวดำ อด ไป อด ไป อด ไป. เมื่อ
คราว นี้. ลำนาย ขาว ขาว ขาว ขาว ขาว ขาว ขาว ขาว ขาว ขาว
หลาย บ้าง, ฉับ อด ไป อด ไป อด ไป, ให้ สกกล ก็น

ครั้น คร้าม กลัวไป ที่ เตียว, เรา เลียง หลีกให้ พันเจ้า นาย
 ท่าน เทอญ; ไป ยืน บน เนิน ทราย นั้น ก็ ดี กว่า. ถึง
 ข้าง มา เรา ก็ จึ่ง หนี พัน. นาย เขียว นาย ชาว ปฤกษา
 ตก ลง กัน แล้ว, ก็ พา กัน ไป ยืน ตู บน เนิน ทราย.

บท ที่ ๕๑

ให้นักเรียนหา คำ ใช้ ใน คำ พังต่าง ๆ ใน มาตรา กระกา แดกม
 ผูก ประโยค หรือ หา คำ เขียน มา

—กำ— —กรรม— —ทำมรงค์— —ทำ— —ข้าง—
 —ธรรม— —ธำมรงค์— —กุม— —กุมภ์—

นิทาน ตาโป

ให้นัก เรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน บอก ให้ นัก เรียน เขียน

ตาโป ตาม ตา ปัง ว่า, แก ทุก วัน นี้ ประ กอบ การทำ มาหา
 กิน ประ การ ไต บ้าง? ตา ปัง จึง บอก ว่า, การ ทำ มาหา กิน ทุก
 วัน นี้ ก็ พอ เลี้ยง ชีวิต, เพราะ เปน นาย พทำมรงค์ ทำการ คมนัก โทษ
 จะ รุม รวย ไม่ ได้ เติ้ม ที. ตาโป ว่า, ฉนั้น ก็ เติ้ม ที เหมื่อน กัน; เปน

เพราะที่ กำเนิดจริง ๆ จะ คิด คำ ขา หรือ, คุณ ก็ หาย
 กำไร ก็ สูญ. เมื่อ ก่อน นั้น; ลง เวื่อ ปล้ำ ขา, พเดิน
 เวื่อ ไป โตะ เขา เข้า, เสีย เงิน ทอง ยบ เวื่อ. เปน เวรกรรม
 ได้ ทำ ไว้ แต่ ก่อน ยบ ว่า ก็ ไม่ รู้. จึง เห็น เจ้า นาย ท่าน
 เสก ใจ ไม่ โทน, มี ผู้ คน แวด ล้อม ทระ เรือ ประทับ ทั้ง พระ
 ขำ ทรง ค้ำ คอง ตงามร. ก็ เพราะ ท่าน ก็ อยู่ ใน ยุติ ธรรม บุญ
 รุณ ขอ ท่าน ได้ ทำ มา, เกิด มา ขา นี้ ก็ บริบูรณ์. หมอ
 เขา หู ชื่น ใจ ว่า; พระ อาทิตย์ ยก ขึ้น เสด็จ ราชย์ กุมภ์, นั้น
 และ จะ ค่อย เปน สุข ใจ หน่อย. ทา ไป กับ ทา ปัง นัง ปรับ
 ทุก ชั่ว กัน แล้ว ต่าง คน ก็ ต่าง ไป.

บท ที่ ๕๒

ให้นัก เรียน หา คำ ใช้ คำ พ้อง ใน มาตรา กก

ถูก ประโยค หรือ หา คำ เขียน มา

---คำ---

---คำ---

---คำ---

---คำ---

---คำ---

---คำ---

---คำ---

---คำ---

---คำ---

---คำ---

---คำ---

---คำ---

---คำ---

นิทาน ศาสตราจารย์ สอน หลาน

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว ครู บอกให้นักเรียน เรียง

ทา สี่ มี หลาย ชาย หลาย คน บน ที่ รัก. จึง

เรียก หลาน เข้า มา สอบว่า, เจ้า ราช ใหญ่ ขึ้น ทูล ว่า

คำ เภา ภาณ ท่าน ยอม ว่า สิบ พ่อ คำ ไม่ เภา พระ ภา เจริญ. เจ้า

ระ สวามี ภัค ดี เข้า รับ ราชการ, เจ้า ภา ข. บ. ธรรม. ขึ้น

ใน ทาง ราช การ เข้า มา ระ มา ท. เจ้า ภา ข. บ. ธรรม. ขึ้น

ความ เพียร แห่ง กระ ภา, จะ ดิ ด ว่า น้ำ ไม่ เภา ให้ หิง ภา ข. บ. ธรรม.

ให้ เกรง กลัว พระ ราช ภา ข. บ. ธรรม. ขึ้น ให้ ภา ข. บ. ธรรม.

ยศ ศักดิ์ ขึ้น แล้ว มี ระ มา ท, ไม่ เภา กลัว ใคร ใน ภา ข. บ. ธรรม.

เจ้า นาย. มัก ทำ ราชการ ไป ไม่ ตลอด ได้. แต่ เภา ได้ ให้

ปะ จักซ์ แก่ จักซ์ เภา มา หลาย คน แล้ว เช่น กับ นาย พัก,

เป็น คน พัก อา ศรั ย เภา พก, คูณ ภา คติ ภา ข. บ. ธรรม.

จน เป็น คน มีความ เพียร, คือ เภา ภา ข. บ. ธรรม. ขึ้น

หลาย วรรค หลาย คน. ครั้น อยู่ มา ถึง ภา ข. บ. ธรรม.

เมื่อ จุล ศัก ภา ข. บ. ธรรม. ขึ้น. อยู่ ภา ข. บ. ธรรม.

โลก ภา ข. บ. ธรรม. ขึ้น ไม่ ภา ข. บ. ธรรม. ขึ้น. ภา ข. บ. ธรรม.

มา บ้าง ก็ สัก แต่ ว่า มา, ประ กอบ ด้วย ความ เกียจ คร้าน
 มาก. ถือ ว่า เจ้า นายท่านไปรด ก็ เกิด ความ ประมาท
 ไม่เกรง กลัวใคร. เจ้า นายท่าน เห็น ว่า เป็น คน เกียจ
 คร้าน มาก ทั้ง ความ เย่อ หิ่ง ก็ มี, จึง ให้ออก เสี่ยง จาก ทำ
 แนน่งยศ ชาติ ประโยชน์ ของ ตน ไป. เจ้า จงจำไว้ คน จะ มี
 ความ ตี มาก และ ยศ บันฑา ศักดิ์ นี้ ก็ เพราะ ความ เพียร
 เหน็ด เหน็ด เหน็ด. ถิ่น คำ ว่า ชี ปน ของ ชั่ว ของ เหม็น, มี
 กลิ่น ร้ายแรง ท่าน แต่ ก่อน เรียก คบ เข้า กับ คำ ว่า, เกียจ ว่า
 คร้าน ว่า น้อ ว่า ปด. พา ให้ คำ เกียจ คร้าน น้อ ปด นั้น มี
 กลิ่น เหม็น ได้ ใคร ประ พุทธ์ เช่น นั้น ก็ พา ให้ กลิ่น ชั่ว ร้าย
 พุ้ง ไป ได้.

บทที่ ๕๓

ให้นัก เรียน หาก ใช้ คำ ฟ้อง ใน มาตรา ๓๓

ผู้ ประ โภค หรือ หา คำ เขียน มา

-- นาก --

-- นาค --

-- สัก --

-- ศัก --

-- ศักขา --

-- มุก --

-- มุกดา --

-- มุข --

—สุก—

—สุกร—

—สุข—

—ผา สุก—

—ทุก—

—ทุกซ์—

นิทาน นาย นาก นาย สุก พุด กัน

ให้นัก เรียบเรียง บท ร้อย วรรค ให้นัก เรียบ เขียน

นาย นาก เมื่อเดิมนี้ เขา บอจ อยู่ ที่ ดัด นาค, ได้ ศึกษา ใน
 การ พิธี ศัก สง คม, เข้า แลดู นาก ด้วย หวัง ใจ ว่า ลัก ออก
 มา จะ เข้า ถวาย ทวี เป็น ทหาร รับ ราช กรร ท่อ ไป; นาย นาก
 เดิน ออก มา จาก บ้าน พบ นาย สุก ถือ กลุ่ม มุก เดิน มา. นาย
 สุก จึง ถาม ว่า ลัก ออก มา เมื่อ ไฉ, มี ความ สุข สบาย ดี หรือ
 ห่วย? นาย นาก จึง ตอบ ว่า, เรา ลัก ออก มา เมื่อ วัน
 สุกร ค่อย มี ความ ผา สุก สบาย; แต่ เป็น ทุกข์ ใจ อยู่ อย่าง
 หนึ่ง, ด้วย เรา เข้า ถวาย ทวี เป็น ทหาร จะ ต้อง ไป ปราบ ใจ
 ผู้ ร้าย ทุก แห่ง ทุก ทำ บจ. นาย นาก จึง ถาม ว่า แก จะ รับ
 เดิน ไป ไหน, นาย สุก จึง ตอบ ว่า มา จะ ได้ ไป ดู แก้ว มุก ตา
 เขา ผั่ง ใน ทา พระ ยานาค ได้ ที่ เป้า มุก ไบต นี้ นาย นาก
 นาย สุก พุด กัน แล้ว ต่าง คน ต่าง ไป

บทที่ ๕๔

เพื่อหาเงื่อนไขการให้ทุนนี้ รัฐบาล กค

ผูก ประโยก หวีด หาดัดเขียนมา

- ប៉ាត - - ម៉ាត - - ប្រាត - - ឡូត -

-น้ำ- -นํ้า- -น้ำดื่ม- -ผลไม้-

— ၁၂၇ — — ၁၂၈ — — ၁၂၉ — — ၁၃၀ —

— ၁၁၁ —

1. การดำเนินงาน

[illegible]

ขุนนาง. แล้วเจ้าอย่าประมาทไว้. ว่า, ข้าพเจ้า
นางไปได้รับ สัญญา บัณฑิตพระมหากษัตริย์. พระ

ข้าฯ ไม่กลัวใคร. อย่าแกล้วพื่อนมณเฑียร. ข้า
เห็นเป็นอันควร. ข้าพเจ้า. ข้าพเจ้า. ข้าพเจ้า.

จงประพฤติตนให้เป็นคนอ่อนน้อม. ข้าพเจ้า. ข้าพเจ้า.
เขารวณท่านย่อมว่า; ข้าพเจ้า. ข้าพเจ้า. ข้าพเจ้า.

ให้รู้จัก ข้อผิดชอบ ตาม พระราชบัญญัติ ของ บรม ราชันย์
ที่ ตั้งไว้. ข้าพเจ้า. ข้าพเจ้า. ข้าพเจ้า.

มาเป็น สัตว์ เป็น บุคคลได้; ถึง ทพย์ สมบัติ ที่ บิดา มารดา
ยกให้, เมื่อ จะใช้ จง สรวอย จงอุส่าห์ ประหยัด มัธยัสถ์ไว้;

ควรใช้ จึง ใช้ เพราะ เป็น ของ หายาก; อย่าให้เหมือน เสวต
แต่ ก่อน. ข้าพเจ้า. ข้าพเจ้า. ข้าพเจ้า.

สถาปนา เสีย ก่อน ชีวิต ของ ตน, แล้ว จง เป็น ผู้
มี ศรัทธา เมื่อ กรรม เชื้อ ผล ด้วย, จง ประพฤติตนไว้.

เหมือน บิดา ประพฤติมา. ข้าพเจ้า. ข้าพเจ้า. ข้าพเจ้า.
ให้ เขามา ตั้งใจ มาไว้; ถ้า เขามา จง เขามา ตั้งใจ มาไว้.

บทที่ ๕๕

ให้นัก เรียน หา คำ ไข คำ พ้องใน มาตรา กค
ผูก ประโยค หรือ ทำ คำ เขียน มา

— รัต — — รัช กาล — — รัส — — รัส ธิ — — หัต —
— หัต ธิ — — พฤษ ทัช ธิ — — รัส — — รัส ธิ — — รัส —
— รัส ธิ — — รัส ธิ รัส ธิ —

นิทาน คน ฐาน

ให้นัก เรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน บอก ให้นัก เรียน เขียน

พระ รัส ธิ เจ้า นาย นั้น เมื่อ ถวาย พระ เพลิง แล้ว ก็ เก็บ

พระ รัส ธิ จั ต พิ ธิ แห้ ไป เก็บ ไว้ ที่ หอ พระ นาค

มี พวก ไทย พวก มอญ, พวก จีน พวก ดาว,

พวก แรก, ต่าง ๆ. พวก นั้น แห้ง ทั่ว ๆ กัน ตาม รัส ธิ

ของ คน; เขียว พวก นั้น ไป ทุ แห้ พระ รัส ธิ บาง

คน ก็ มี รัส ธิ มี โส พัก ใน รั้ว เข้า ของ กัน ตาม ชอบ

ใจ, ยืน เบียด กัน ทุ อยู่ แน่น รัส ธิ. บาง คน

เห็นว่า, ที่นี้ แน่นอัดนัก; ก็เดินรีบวิ่ง หลีก ลัดไป
 ยืนดูที่ว่าง ๆ. เห็นพวกฝรั่ง อังกฤษ, เดิน ยึดหัด
 พากัน มาเป็น คู่ ๆ, เกี่ยวดูการแห่ พระ อัมรินทร์, คิด ๆ ไป
 ดู ที่น่าอัศจรรย์ ที่ฝรั่งเขาฝึกหัดเดินกันเป็นคู่ ๆ แต่งตัวต่าง
 ๆ กัน; บางคนสรรเสริญกันว่า, ในรัชกาลปัตยุบันนี้,
 ดู ครึก ครื้น สนุกสนานมาก, ทั้ง การเล่นก็มีต่าง ๆ
 ผู้คนก็นุ่งห่มสง่างามมาก แต่ หญิง มี ครรภ์ แม่ ลูก อ่อน ลูก
 เล็ก เต็ก แต่ง คนพยาธิ กระ จอก งอก ง่อย ตามีต ตา บอด คน
 แก่ชรา ไม่ควร จะ ดู เพราะ เขา จ เบียด หก ล้ม

บทที่ ๕๖

ให้นัก เรียน หา คำใช้ คำ พ้องใน มาตรา กค

ผูก ประโยค หรือ หา คำ เรียน มา

— ผัก กาค —	— กาก —	— ประ กาศ —	— อากาศ —
— ไอ กาศ —	— กาค —	— อาชาฏ —	— ชาต —
— ชา ตี —	— อนุญาค —	— ญา ตี —	— ทาษ —
— ธา ตู —	— นาค —	— อำนาจ —	— ไชยนาท —
— นาท —	— อนาถ —	— นารถ —	

นิทานตาโพ

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน บอกให้นักเรียน เขียน

ตาโพมรรคนายกแกอยู่วัดแขวงเมืองไชยนาท, แก่เที่ยวบ่าว
ร้อง ประ กาศ แก่ชน ที่เป็น ญาติ หรือไม่ใช่ ญาติเป็น
ทาสเป็นไทย, ไม่ว่าชาติใด เชื้อใดให้รู้ทั่วกันว่า; ชาว
เราเป็นคน ถือ พระพุทธศาสนา ย่อมนับถือ, พระ บรมโวร
โลกนารถว่าเป็น ที่ พึ่ง, ผู้หนึ่งผู้ใดไม่ควรถือ อำนาจ
เก่ง กาจ บุกรุก, ผู้ก อาชาญ ชกชิง จ้าง รว ซึ่ง กัน แล กัน.
หรือ พวก ญาติ พี่น้อง ของ ตนก็ดี, ของ สิ่งใด ๆ ทั้ง ปวง,
ขึ้นแต่ ผัก กาด แล ชาติ หร คุณ, แล พระ บรมธาตุเป็นต้น; ถ้า
เจ้า ของเขาไม่อนุญาตไม่ให้แล้ว ไม่ควร แย่งชิง กัน
เป็น อัน ชาติ, ถ้า ใคร ผู้ใด ขึ้น แย่ง ชิง กัน ผู้ นั้นก็
เป็น โทษบาปหนัก; แม้ถึงนรกที่บินไปในกา กาศ, ตนจะ
มา คัด คะเน ว่า เป็น นก ไม่ มี ใคร เลี้ยง. ตน มี ใจ กาศ
จะ ยิ่ง ด้วย กระ สุน หรือ บิน ก็ ไม่ควร; บาง ที่ เป็น

คำ พ้องใน มาตรา กค
สักร์ ป่า สักร์ บ้าน ก็ตาม ของ ท่าน เลี้ยงไว้,

หน้า ๘๓
ก็ไม่ควร

บทที่ ๕๗

ให้นัก เรียน หาคำไว้ คำ พ้องใน มาตรา กค

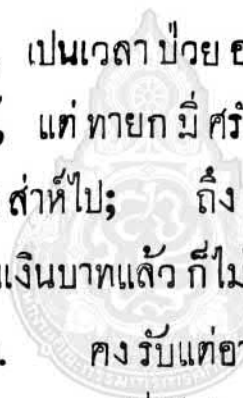
ผูก ประโยค หรือ หา คำ เขียน มา

— बात —	— बात्री —	— बिन्धु बात —	— बात —
— प्रात —	— प्राशु —	— प्राक् —	— प्रार्थना —
— आपा —	— पात —	— नात —	— मात्र —
— प्रमात —	— सामात —	— हमात —	— मात्रा —

นิทาน ตำนาน

ให้นัก เรียน อ่าน จบ แล้ว ครู บอกให้นัก เรียน เขียน

ตำนาน แกนึ่ง พุด กับ ยาย นิ้ม ว่า, กิริยา ที่ ประพฤติ ของ
คน รู้นี้, ที่ โลก นี้ ถือ กัน ว่า นัก ปราชญ์ เป็น ประ
ธาน ของคน ไซ้ นัก ปราชญ์ นี้, กิริยา ของนัก ปราชญ์ นี้,

เขาจะวิ่ง กาย วาจาใจ ให้ปราศจาก ความชั่ว, ถึง มาตร
 แน่นว่า ความชั่ว, จะมี มาที่ ไม่อาจ สามารถ จะ ถูกต้อง
 เต็มที่ ได้, เพราะ เขา ไม่ประมาท มีสติ ตั้งอยู่ เป็น นิ.
 ได้ รับ ความชั่ว ให้ ไปปราศจาก สันดาน เสี่ยง ให้ หั้น; เพราะ เป็น
 คน มี ปัญญา เหลือ ยิ่งกว่า เหล็ก หมาด เหล็ก มณะ นั้น; แม้ ที่ สุด
 เมื่อ บวช อยู่ เป็น พระ, เป็น เวลา บ่อย อาพาธ จะ ถีบ มาตร ไป บิณฑ
 ฑบาต ใน บ้าน ไม่ ได้, แต่ ทายก มี ศรัทธา มุ่ง มา ถวาย อาหาร
 บิณฑบาต ท่าน ก็ อุด ส่ำ หัก ไป; ถึง แม้ ว่า จะ ถวาย เงิน บาท
 ท่าน ก็ ไม่ ประารถ ใน เงิน บาท แล้ว ก็ ไม่ พุท บาท ใจ, ให้ ทา
 ยก เลื่อม จาก ศรัทธา. คง รับ แต่ อาหาร บิณฑบาต เท่า นั้น;
 ครั้น ละ เพศ พระ ออก มา เขา ก็ ยัง ประพฤติ อยู่ เสมอ ไม่
 บก พร่อง. เพราะ เขา รู้ ใน มาตรา ข้อ บัญญัติ ต่าง ๆ ที่ มี
 ใน ธรรม วินัย. กิริยา ประพฤติ อย่าง นั้น นับ ว่า เป็น นัก
 ปราชญ์ ยิ่ง ความ ดี ให้ บัง เกิด มี แก่ ตน ได้. ท่าน มุ่ง พุท กับ
 ยาย นิ้ม ว่า ดี จริง ควร คน เรา จะ ประพฤติ ให้ เป็น ประโยชน์ บ้าง.

ทบ ที่ ๕๘

ให้นักเรียน หาคำใช้คำ พ้องใน มาตรา กค

ผูก ประโยค หรือ หา คำเขียน มา

—ราก—	—ราช—	—ราชภฏ—	—นิราช—
—ลาก—	—วิปลาต—	—วาท—	—อาวาส—
—สารท—	—ปีศาจ—	—ปราสาท—	—สารท—
—ศาสน์—	—สถาน—	—สถาน—	—อา—

นิทาน หมอผี

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว ครู บอก ให้นักเรียนเขียน

ตา หมอคง เป็น คน สำคัญ ชำ นาน ใน ทางไสย สารท, เวท
มนตร์วิเศษนี้กรูปร่าง แก่ตุ่ม ไม่ สอาด, วิปลาต แผลก กว่าคน พัง
ปวง เพราะ แก่น้ำ ห่ม ผ่อน ตู เป็น ร้อน วิชา, แก เป็น ผู้ ชำ นาน,
การ ช่าง วาท ช่าง เขียน ด้วย; อยู่ มา วัน นึ่ง, เป็น ฤๅ สารท;
พวก ราชภฏ, เขา พา กัน ไป พัง เทศน์ มหา ราช ที่ นำ
ปราสาท เขา เรือ ไป จอด ไว้ ที่ ทำ ลาด ๆ, แล้ว ก็ พา กัน ไป
พัง เทศน์; แต่ ที่ ปราสาท นั้น, พวก ฤๅ ปีศาจ มัน
อาา หาญ นึก, มัน เอา น้ำ, เทียว ใส่ สารท ท่าน สม ภาร ผู้ เป็น

เจ้าอาวาสที่วัด, นี่ ถิ่น นิราศ อยู่ ที่ หอ ฉนั้น; ท่าน สมภาร
จึง ร้อง อะระว่า ใคร เอา น้ำ มา รด, เหลือบ ไป เห็น พวก
บิณฑบาต รูป ร่าง วิไล ศาสนา น่านัก,
ขึ้นมา บน ศาลา. กำลัง คน เขา พึ่ง เทศน์ มหาชาติ ก็, พวก
บิณฑบาต ไล่ ตาม มา, คน ใน ศาลา, ก็ พา กัน แยก ตัน
ทาง คน ต่าง หนึ่ง กลับ ไป บ้าน เข้า ของ หาย
ขาด บ้าน จึง พา กัน ไป เคารพ ทาน มา ให้ ไหว้ บิณฑบาต, ทา
หมอบ แด่ เป็น คน ของ อาตมา, ตั้ง พิธี ตาม ศักดิ์ ฐานุ ชาติ ที่ คน ได้
เรียน มา; เป้า เจต มนตร์ คาถา ไฉน ขอบ บิณฑบาต ใดๆ ก็ สู้
ทา หมอบ ไม่ได้ ก็ หนี ไป หมอบ, เจ้า อาวาส นี่ ก็ ตี ใจ ให้ ราง
วัด แยก ทา หมอบ เป็น อัน มาก,

บทที่ ๕๘

ให้นักเรียน มา จำ คำ พ้อง ใน มาตรา ๓๓

ผู้ ประโยค หรือ ทา คำ เขียน มา

— ศักดิ์ —

— กิจ —

— ประโยค —

— บัณฑิตย์ —

—ทิศ—	—นิจ—	—พินิจ—	—พิจารณา—
—พิศ—	—พิษ—	—นิค—	—มิตร—
—วิต—	—ชีวิต—	—อิท วิช—	—อิฐ—

นิทาน หมอรักษาไข้

ให้ มัก เรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน บอกให้นัก เรียน เรียน

ตา หมอนิคแก ถึงห่อ ยารับ เภ็น ออกมา จากบ้าน เวดา
 เข้าตาม ถนน, มา พบ นาย คิต ที่ ถนนวัดราช บระ ดิษฐ์,
 เขาเป็น คน อยู่ ใน กรมราช บัณฑิย์. ตา หมอ ก็ พิศดู
 จำไม่ ถนัด นาย คิต จึง ภา่วว่า; ตา หมอ จะ ไป ช้าง ไหน ?
 ตา หมอ ได้ ยินเสียง ก็ จักร ไล่ จึง ตบ อ้อ, นั้น จะ ไป
 เยี่ยม ภริยา ขุน พินิจ เขา บ่วยไป, ขุน พินิจ คนนี้, เขา
 เป็น มิตร สหาย ชอบ พอกัน มา นาน แล้ว, เขา เคย ไป
 ที่ บ้าน เป็น นิจ, นาย คิต จึง ตาม ว่า บ้าน เขา อยู่
 ที่ ไหน ? เขา บ่วย เป็น โรค อะไร ? ตา หมอ จึง บอก
 ว่า บ้าน เขา อยู่ ที่ ช้าง ทิศ ตะวัน ตก, ฟาก ช้าง
 ไฉน, ได้ ทราบ ว่า ภริยา ขุน พินิจ, กลาย เป็น ใช้ พิช,

มาทั้ง แต่วันอาทิตย์, ได้สืบวันเข้าวันนี้; เขาว่าให้อีก
 ไร่อ่อนใจเปลี่ยเต็มทีแทบจะถึงแก่ชีวิต, ฉนั้นรีบจะไปพิจารณา
 ที่ที่ควร จะ รักษาได้, ก็จะได้รักษาตามแต่กรรม. แล้ว
 ตาหมอก็รีบไปลงเรือจ้าง ๆ, ก็แจวไป ๆ โดน ตอ มันมี
 น้ำอยู่เรือจ้าง ก็รั่วขึ้น มา; พวกเรือจ้าง ก็แฉะ จอดเข้า
 ที่เรืออิฐวิดน้ำให้แห้ง, แล้ว ก็เอา ดินเหนียว มา ยาเรือ
 หายรั่ว; ได้เห็นพวก มอญ เขาตักก้นให้ ทุ แล้ว ก็แจวไป
 ลง ตา หมอ ถึง ท่า. ตา หมอ ก็รีบ ขึ้น ไป เรือ ณ ชุน พินิจ

บทที่ ๒๐

ให้นักเรียน หา คำใช้ คำ พ้องใน มาตรา กค

ผูก ไร่โยค หรือ หา คำ เขียน มา

— ศก —	— กุ —	— บุกร —	— บุษย์ —
— พก —	— พก —	— พก —	— สมก —
— สมก —	— รก —	— พกร —	— ศก —
	— หมก —	— ศก —	

นิทานนาย สุต แหวน เพ็ชร

ให้นัก เรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน บอกให้นัก เรียน เรียง

นาย สุต เติ น ออก มา จาก บ้าน ของ ตน . พบ เด็ก คน
 หนึ่ง รูป ร้าง พิ รุช , ถือ สมุด เติ น มา . นาย สุต เติ น
 เข้า ไป ไกล ๆ จึง ถาม เด็ก ว่า , หนู เอง เบน บุตร ใด ใคร ; เอง จะ
 รับ รุด เติ น ไป ข้าง ไหน ; เอง ใส่ แหวน ประ ทับ ด้วย บุช ย
 น้ำ เพ็ชร คุ ไม่ บริ สุทธิ์ ร้าว ราน , เอง ได้ มา แต่ ไหน . เด็ก
 จึง ตอบ ว่า บิดา ฉนั้น ชื่อ นาย พุด อยู่ เมือง สมุท ประ การ
 แหวน วงนี้ บิดา ฉนั้น ได้ มา ครั้ง ไป พระ พุทธ บาท , เมื่อ เพ็ญ
 วนี้ พุฒ , บิดา ก็ ให้ แก่ ฉนั้น ๆ ใส่ มา เติ น สุก พลาด
 ล้ม ลง , ตจ คน มา ผลัก ให้ ล้ม ; เมื่อ ไป ถก ก้อน อี รุ เข้า
 แหวน นั้น ขำ รุด ร้าว ราน ไป . เด็ก คน นั้น บอก แล้ว ก็ รับ เติ น ไป

บทที่ ๒๑

ให้นัก เรียน หา คำ ใช้ คำ พ้อง ใน มาตรา กด

ผูก ประโยค หรือ หา คำ เรียง มา

—การเกก—	—สิ่งเกก—	—เทก—	—ประเกศ—
—เทคนี—	—เพเก—	—สมเกศ—	—

—เวทนา— —เศษ— —เศษฐี— —เกศ—
—เกตุ—

นิทาน เสฐฐี

ให้นัก เรือน ช่าง จม แล้ว ครุ อ่าน บอกให้นัก เรือน เขียน

เศษฐี คนหนึ่ง ปลุก การ เกิดไว้ ชาย, มี แยก เทศ มา ชื่อ
การ เกิด ไป ถิ่น น้ำ มัน, แกล้ง เกิด ดู แยก มา แต่ ต่าง ประเทศ
พูด จา เป็น คำ บาฬี คล้าย ๆ พระ ท่าน เทศน์; จึง เขาใจ ว่า
คน แต่ ก่อน นั้น, เห็น จะ พูด อย่าง นี้, เพศ พรรณ ภา ษา
เห็น จะ อย่าง นี้, แต่ นำ สม เพศ พวก แยก เทศ ไม่ ควร
จะ ยาก จน ถึง เช่น นี้. มีความ สัก เวช ใจ แล เวทนา
มาก; จึง ฉีก เศษ ผ้า ขาว ส่ง ให้, ผู้ กวอด น้ำ ดอก
ไม้ เทศ, กับ การ เกิด ไป ชาย; ต่อ ไป แยก ว่า จะ ไป ไหว้
พระ เกษ ฐาตุ ที่ เนิน สิง กุตร. ที่ แล้ว แกล้ง ไป ถึง นั้น จะ ได้
เห็น ดาว พระ เกตุ.

บท ที่ ๒๒

ให้นัก เรียน หา คำไว้คำ พ้อง ใน มาตรา กค
ผูกประโยค หรือ หา คำ เขียน มา

—กค—	—มรกต—	—ปรางกุ—	—คค—
—มกธ—	—บท—	—บท—	—ขบถ—
—สภถ—	—พยศ—	—ยศ—	—รท—
—รท—	—รศ—	—โอรส—	—ถท—
—โสพศ—			

นิทาน พระ เจ้า พิมพิสาร

ให้นัก เรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน บอกให้นัก เรียน เขียน

แต่ ครั้ง ก่อน มี ชน ชาคัมภีรราชกุมาร, ทั้ง อำนาจใหญ่ นมี
 กระษัตริย์ ครอบ แผ่นดิน, เป็นลำดับ มาถึง พระเจ้า
 มคธราช ทรง พระนาม พิมพิสาร มี พระราชโอรส องค์
 หนึ่ง, ทรง พระนาม ว่าชาตสัทรราชกุมาร, ไปเรียนศิลป
 วิทยาในสำนักพระเทวทัต, เชื้อถือนั่นคงคล้ายกับทำสัตย์สภ
 าสาลจนไว้ว่าจะยอมเป็นศิษย์ นับถึยเชื้อถึยพึ่งคำพระเทว
 ทัต, เป็นคนพาลใจคดโกง, สอนให้ พระโอรสเกิดทรยศขบถ

ต่อ บิดา ซึ่งรถเหินบกถูส คืด ช่อน แอบเข้าไป, จนถึงฉัฒ จันทร
 ชัณศที่ พระ บิดา. คง แลก็จออก ชน นาง. ข้า ราช การจับตัว
 ไว้ ของ กลาง แล้ว จึง บทอัย การ ว่า ให้ ไปประหาร ชัณศ เสีย.
 บางคน ห้าม เป็นแต่ ถอดจาก ยศ, บางคนว่า ให้ กตคตถ่วง
 น้ำเสีย, บางคน ว่าให้ กราบทุกก่อน; ครั้นทรง ทราบ แล้ว,
 จึงทรงพระ ตำริห์ ว่า พระ โอรสเกิด พยศ ร้าย ชัณ, เพราะครู
 ใจคด; แต่ กลับ กั๊ว ชนนางข้า ราช การ ที่ จะ ลงโทษ พระ
 โอรส ก่อน กราบทุกถอดเสียจากยศถก ตำแหน่งการ, เลื่อนพวก
 ที่ได้นำความกราบ ทุก นั้น, ชัณว่า ตำแหน่งใหญ่;
 แด เมือง หลวง ที่ กระ ษัตริย์อยู่นั้น; เรียกว่า
 เมืองราช คฤห์มหานคร, นับเข้าในโส พศนศร ที่เป็น
 เมือง ประ เสริฐ, ครั้ง พระ พุทธเจ้า; จึงมีนาม ปรากฏ
 ทอดจัน บัดนี้,

บทที่ ๒๓

ให้นักเรียน หาคำใช้คำ พ้องใน มาตรา กค

ผูก ประโยค หรือ หา คำ เขียน มา

—โกษ— —โกฏี— —โจท— —โจษ—
 —โตท— —สันโทษ— —เข้าโทษน์— —สมโทษ—

นิทานโกษทอง

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว ครู บอก ให้นักเรียน เขียน

โกษ ทอง วาคาแพง, หลายสิบ โกฏีซัง, เพราะเป็นของ ประ
 ตับเพชร อย่างดี; ถ้าชโมยจะรักโกษทองนั้น, เจ้าของ
 จะต้องเป็นใจห้อย พ้อง ความให้ ทร: ลา การ บัง คับ ปรับ
 ชโมยให้ ใช้เงิน ให้ หลายโกฏี, ตาม วาคาเดิม. คนทั้ง
 หลายคงจะโจษเอิกเกริก แซ่กัน, ว่าเจ้า ของ
 โกษ เป็น เศรษฐี, มีเงิน ทอง มาก; ผู้ที่ได้รับ คั้น นั้น
 คงจะดีใจ เต็มใจโตโตว่า. หรือ ทำบุญ สุน ทานเจิม จุณ
 กระ แะ จันท์มี โชน ธรรม ธมฺมว่า, ถิ่น อยู่ ปลอดภัย อย่าง
 สุนก สุนาน, แต่ พวกที่มีใจ สัน โทษ ยิน ดี แต่ ของ เณระ
 ตนถึงอย่างไร ๆ ก็คงจะเจ็บ ๆ, การ ถิ่น จำ โดย ที่สุด

หน้า ๘๔

คำ พ้องใน มาตรา กค

เข้า สุกเข้า โภชน์ ก็คงจะกินได้,
ให้, อิ่ม ท้อง เท่านั้น.

สุด แล้ว แต่พอ

บทที่ ๖๔

ให้นัก เรียน หาคำ ไร คำ พ้อง ใน มาตรา กค
ผูก ประโยค หรือ หาคำ เรียน มา

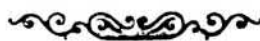
— วิต —	— จาวิต —	— ทั้งทุท —	— ทุท —
— ภูท —	— พท —	— สมเต็จ —	— เต็จ —
— เต็จ —	— เต็ด —	— เพ็ด —	— เพชร —
— หนวท —	— ผนวช —	— แกงบวท —	— บวช —

นิทานเมือง หนาว

ให้นัก เรียน อ่าน จบ แล้ว ครู บอก ให้นัก เรียน เขียน

ธรรม เนียม จาวิต ใน เมือง หนาว นั้น, ถึง ฤดู หนาว ต้อง แต่ง
ตัว นุ่ง ห่ม ผ้า ขนสัตว์ จึงจะ ประ ทัง ความ หนาว ได้; แต่ เป็น
การ รุ่ม ร่าม เติน เเหิน อู้ย อ้าย, แล ทุท ปุก ปุย คล้าย ๆ นก ทั้ง
ทุท เพราะ ว่า ผ้า ขน นั้น ไม่ ได้ วิต เหมือน เลื้อ; ถ้า จะ วิต ก็
ห่ม ไม่ อุ่น ถึง พอ ภาว ทุท แล ทุท ภาว ทุท ที่ จะ เข้า เล้า สม เต็จ

พระเจ้าแผ่นดินเมืองหนานนั้น, ก็ต้องใช้เครื่องกันหนานนั้นเอง
ตาม จา วิต เมือง หนาน. หนึ่ง สม เต็จ พระ เจ้า แผ่น ดิน นั้น
ถ้า จะ เสด็จ ไป เสด็จ ทัชกร คือ ข้าราชการที่มาติด พระนครนั้น,
หรือ เสด็จ ไป งาน สงคราม นอก นคร ก็ ทุ้ง อำนาจ เติบ ชาติ ได้ แต่
แต่ ใน กองทัพ เท่านั้น; การ พระ นคร มอบ อาช ญา สิทธิ ไว้
ไม่ เกี่ยว ข้อง ใน พระ องค์, เขา พุด กัน ว่า เมือง หนาน นั้น ก็มี เพชร
พลอย มาก ไม่ เพ็ด ก็มี ชุกชุม ใน ป่า ที่ สูง ๆ, ทั้ง พุด พราย ก็ ร้ายแรง,
คนที่ ถือ บวช ใน เมือง นั้น, ไม่ ค่อย จะ ศีก คือ บวช อยู่ จน
หนด ชาว ไทย มาก; แต่ เจ้า นาย ที่ จะ ศรัท ฐา ทรง
ผนวช นั้น น้อย เวลา, ที่ เรา ไป อยู่ ใน เมือง หนาน นั้น
จะ หา พักทอง แกง บวช ถิ่น หวี; กลัวย บวช ฐี ก็ อยู่ ข้าง จะ
กัน ตาร มาก.

บทที่ ๒๕

ให้นักเรียนหา คำใช้ คำ ฟ้อง ใน มาตรา กค

ผูก ประโยค หรือ หา คำ เชียน มา

- ขับ -

- ทวิพย์ -

- ทับ -

- ทัพ -

—พับ—	—อาภัพ—	—สับ—	—ศัพท—
—อังกาบ—	—กาบ—	—กาพย์—	—ตพามน้ำ—
—พังพาบ—	—ภาพ—	—ถำถาบ—	—ถาบ—
—ถาบ—	—ถาบ—	—กระษาบณ์—	

นิทานเส่รูฐิครหณี

ให้นักเรียน อ่าน จบ แล้ว ครู อ่าน มอก ให้ นักเรียน เขียน

ไฉน นิตติ ศัพย์ เขาเล่า ลือ มา. ว่ามีเส่รูฐิ ตายายเป็น
คนมี ทรัพย์ สมบัติ บริบูรณ์ มาก; แต่แกเป็นคนเหนียวแน่น
ถืดถ้วนนัก, ขึ้นผ้าชีวีว ที่ตก หล่น อยู่ใน บ้าน, ที่เหม็น
สาบ ๆ แกเขาไปซัก น้ำ ตาก เสียให้แห้ง แล้วก็เอา มา พับ;
วางทับ ซับ ซ้อน กัน หลาย อย่าง หลาย พัน. แกทำ กิริยา
เช่นตัง คน อา ภัพ น้อย ทรัพย์ อับ ปัญญา ฉนนี้. ส่วน ตา
เส่รูฐิ นั้น, แกเป็นคนสุ ภาพ เรียบร้อย มีสติ ปัญญา
ฉลาดใน การ แต่ง กาพย์ แต่ง กลอน. ถ้า ผู้ใด จะ ต้อง
การ กาพย์ กลอน, หรือ เรื่อง หนึ่ง ลือต่าง ๆ แล้ว;
ก็พา กัน มา จำ ให้ แก แต่ง; ตาเส่รูฐิ ก็ แต่ง ให้ แล้ว ก็

ได้ลาภสักการ เลี้ยง ชีวีตมา. วันหนึ่ง พวก กของทัพ
ยก กลับ มา ถึง บ้าน เสวชฐี, พวก ทหาร มั่น ก็ พา กัน ไป
เก็บ ดอก อัง กาบ, ที่ ขึ้น อยู่ ตาม ลำ ธาร ริม คลอง หน้า บ้าน
เสวชฐี, พวก ทหาร ไป เห็น ทะ พาน น้ำ, อยู่ ที่ ต้น อัง กาบ
ก็ พา กัน ไล่ จับ หด ล้ม พัง พาบ จับ ต พาบ น้ำ ได้, แล้ว ก็
เอา กาบ กลัวย ผูก มัด ทะ พาน น้ำ ไป. นาย เสวชฐี เห็น
พวก ทหาร เก็บ ดอก อัง กาบ ของ แก ไป, แก ก็ โกรธ แล้ว
สาป แช้ง พวก ทหาร ต่าง ๆ; เพราะ แก เป็น คน เห็น ยว
แน่น, ดอก อัง กาบ นี้ แก เคย เก็บ ของ แก ชาย เป็น นิจ มา.
พอ ได้ กระ ทง ละ อัฐิ, ละ ไส พศ เรียกว่า เก็บ บั๊ย ไถ่ รัน.

บทที่ ๒๒

ให้นัก เรียน หา คำ ใช้ คำ พ้องใน มาตรา กบ
ผูก ประโยค หรือ หา คำ เขียน มา

—รบ— —ปรารพท์— —เคารพ— —ลบ—
 —ลพบุรี —ประสบ— —ศพ—

นิทานมานพ

ให้นัก เรือน อ่าง จม แล้ว ครู อ่าน บอกให้นัก เรือน เขียน

มานพคนหนึ่ง ที่ชอบอยู่ เมือง ลพบุรี; แต่เขาเป็น
 คน มีความดีเคารพ นอบนบ ต่อผู้ ใหญ่พร้อมด้วยสัม
 มาการวะ, ถึงคนในพิภพนี้ ซึ่ง มีความเคารพ ก็ไม่สู้
 หนูลบได้. ถ้าหนูลบเดินไปช่วย การ ศพ ที่วัด ไทน์ หรือ
 มีกิจธุระไป ในที่ใด ๆ. ไปประสบ พบ ท่านผู้ ใหญ่ ที่
 กลางหนทาง; ถ้าท่าน ผู้ ใหญ่ มีความปรารพ ท์พุดจา
 ไต่ถาม, หนูลบมีความนอบนบอ่อนน้อมต่อผู้ ใหญ่เสียก่อน
 แล้ว จึง พุดจาปรา สัย ตามกิจที่ตนจะไป, เพราะได้รับ โอวาท
 บิทร มารดาสั่งสอนไว้ หนูลบจึงได้ ปพฤติเสมอ ๆ เห็นว่าเป็น
 การดีแท้ ๆ

แบบเรียนมีจำหน่ายที่ออฟฟิศกรมศึกษาธิการ คือ—	บาท	อัฐ
๑. เฉลยประโยค ๑ รวมทั้ง ๓ ชั้น (สำหรับเรียนเข้าใจตาม หลักสูตร ของ กรม ศึกษา ธิการ)	—	๓๕
๒. เฉลยประโยค ๒ ชั้น ๑ (สำหรับ เรียน เข้าใจตาม หลักสูตร ของกรมศึกษาธิการชั้นสูง ขึ้นไป)	—	๓๕
๓. เฉลยทศนิยม (สำหรับ ประโยค ๒ ชั้น ๒ ชั้น ๓)	—	๕๗
๔. ตำรา กาย กรรม (สำหรับฝึกหัดจัดร่างกายให้บริบูรณ์แข็งแรง แต่สำหรับฝึกให้นักเรียนทำการได้ เรียบ ร้อย แล พร้อม ๆ กัน)	—	๓๒
๕. ตำรา บทสวดของ (สำหรับสอนให้เด็กมีความสังเกตแลมีความคิดเกิดขึ้น กับให้มีความ รู้ ด้วย สิ่ง ของ ที่ เห็น ที่ ใช้อยู่ ทุก วัน)	—	๕๒
๖. แบบคำถามคำตอบ (สำหรับชี้ให้เห็นเป็นตัวอย่างว่านักเรียนควรจะตอบข้อใดของกรมศึกษา ธิการ อย่างไร)	—	๒๕
๗. ฉันทดักษณ (สำหรับ เรียน วิธี แต่ง โคลง ฉันท์ กลอน ต่าง ๆ)	—	๑๖